

ADNAN MENDERES İKTİDARININ SONLARINA DOĞRU HARPUT

İlker BAYRAM*

Giriş

Harput'un tarihi geçmişi olan bir yerleşim yeri olduğu malumdur. Böyle önemli bir geçmişe sahip olan topraklarda siyasi tarihimizde önemli yere sahip Adnan Menderes iktidarının izlerini araştırmak gayesiyle yapılan bir çalışmadır.

Cumhuriyeti kurulduğu yıldan itibaren tek parti olarak iktidarını sürdüren CHP'nin dört milletvekili olan Celal Bayar, Adnan Menderes, Refik Koraltan ve Fuat Köprülü parti yönetimiyle yaşadıkları anlaşmazlık sonrası 07.01.1946'da Demokrat Parti adını verdikleri partilerini resmen kurdular. Kurulmalarının ardından yapılan 2. seçim, ama ilk açık sayım yapılan seçim, sonrası 14.05.1950'de hükümeti kurmayı hak ettiler. Celal Bayar kendisi yerine Adnan Menderes'in hükümeti kurmasını daha uygun görmüştür.

Halk önceki yıllarda yaşadığı maddi ve manevi sıkıntıların etkisiyle olsa gerek Adnan Menderes iktidarına büyük destek vermiştir. Askeri İhtilalin gerçekleştiği 27 Mayıs 1960 tarihine kadar iktidarda kalmıştır. Darbenin ardından Harput'ta sosyo-ekonomik ve siyasi hayatı en iyi yansıtabileceğini düşündüğüm yerel gazete incelemesi yapılmıştır. O zamana ait Elazığ, Turan ve Uluova gazeteleri tespit edilmiştir.

Çalışmamızda biri Sosyo-Ekonomik Hayat diğeri Siyasal Hayat olmak üzere 2 ana bölüm vardır. Bu ana bölümler de alt başlıklara sahiptir.

1.Sosyo-Ekonomik Hayat

Sosyal Hayat ve Ekonomik Hayat olmak üzere 2 ara başlıktan oluşmaktadır.

1.1. Sosyal Hayat

Eğitim Hayatı, İhtilal Öncesi Sosyal Hayat, İhtilal Sonrası Sosyal Hayat, Sosyal Dayanışma, Sosyal Devlet Anlayışı, Sağlık İşleri olmak üzere 6 alt başlıktan oluşmaktadır.

* Okutman, Bülent Ecevit Üniversitesi Alaplı Meslek Yüksekokulu/ZONGULDAK
ibayram09@hotmail.com, ilker.bayram@beun.edu.tr

1.1.1. Eğitim Hayatı

Dönemin Elazığ'ıyla ilgili 14 haber mevcuttur. Bunlardan 1'i öğrenciye uygulanan öğretmen şiddetiyle, 1'i şehirdeki lisede uygulanan çift tedrisatın halk tarafından eleştiri mevzuu yapılmasıyla, 3'ü ihtilalin halka benimsetilmesi için eğitimin kullanılmasıyla, 7'si vilayet dahilinde eğitim kurumlarına yapılan veya yapılacak yatırımlarla, 2'si halka açık kurlarla ilgilidir.

“Elazığ Lisesi’nde bir kız çocuğu velisinin, gazeteye verdiği habere göre; kızı bir bayan öğretmen tarafından kanlar içinde kalana kadar dövülmüştür.¹”

“Lisenin çift tedrisat yapması talebe velileri tarafından beğenilmedi. Kız talebelerin gece karanlığında okullardan dönmeleri tenkit edilmiştir.²”

“Öğretmenlerin ve gençlerin 27 Mayıs’ın “*Hürriyet Bayramı*” ilan edilmesiyle yürüyüş yapmışlardır. Aynı sayıda Elazığ askeri Valisi ve Belediye Reisi Tümgeneral Refik Yılmaz’ın 14 Numaralı Tebliği’nde uhdesine aldığı vazifeleri en iyi şekilde ifa edeceğini açıklamıştır.³ İnkılap aleyhinde propaganda yapan bir ilkokul öğretmeni yakalayıp tevkif edilmiştir.⁴ Ankara, İstanbul, Ege, Teknik ve Ortadoğu Teknik Üniversiteleri öğretim üyeleri çeşitli gruplar halinde çıkacakları yurt gezileri 20 Eylül’de başlayacak. Amaçları inkılabı, gittikleri yerlerde anlatmaktır.⁵”

“Daha önce Atatürk Üniversitesi için ayrılan sahada Orta Ziraat Okulu veya Zirai Araştırma Merkezi kurulması için Ziraat Vekili Nedim Ökmen’in nezdinde vilayetin çalışma yaptığı haberi alınmıştır.⁶ Elazığ’da misafir bulunan Maarif Vekili Celal Yardımcı’ya gazeteden Başvekilin verdiği teknik okul sözü hatırlatılarak, üniversiteyi kaybeden şehrin teknik okulu beklediği bildiriliyor.⁷ Adnan Menderes’in 22.10.1957 günü şehirde yaptığı konuşmada Elazıglılara Teknik Okul sözü verdiğini belirten Muhsin Parlar isimli yazar köşesinde bu sözün tutulmasını istemektedir.⁸ Maarif Vekaleti tarafından Şehrin Palu Kazası merkezinde Bölge Yatılı Kız İlkokulu’nun I. Kısım inşaatı 300 bin liraya ihale edildi. Önümüzdeki tedrisat yılında

¹ Elazığ Gazetesi, 19.02.1960, Sayı:2981, s.1

² Uluova Gazetesi, 04.01.1958, sayı:1503, s.1

³ Elazığ Gazetesi, 04.06.1960, Sayı:3068, s.1

⁴ Elazığ Gazetesi, 14.09.1960, Sayı:3152, s.1

⁵ Elazığ Gazetesi, 16.09.1960, Sayı:3154, s.1

⁶ Turan Gazetesi, 04.09.1958, sayı: 4152, s.1

⁷ Turan Gazetesi, 25.09.1958, sayı: 4170, s.1

⁸ Uluova Gazetesi, 25.09.1958, sayı:1723, s.1

faaliyete geçmesi planlanmaktadır. Şehrin kazaları ve Bingöl, Muş havalisinden ilkokul çağındaki kız çocuklarının yetiştirilmesi için faaliyet yapılacaktır.⁹ Maarif İdaresi şehrin kaza, köy ve merkezine ait okullarının tedris malzemelerini mevcut tahsisten imkan nispetinde teminine çalışmaktadır. Bu arada Palu ve Karakoçan okullarına tahsisler ayrılmıştır.¹⁰ İmam Hatip Okulları, Orta Öğretim Umum Müdürlüğü'ne bağlanmıştır. Böylelikle bu okulların öğretmen tayini ve temini Maarif Vekaletince yapılacaktır.¹¹ Keban Kazasında yapılmakta olan ortaokul bitmiş durumda olup tedrisata başlanmıştır.¹²

“Gazetede dün yayımlanan haberde ilkokul mezunu 180 kişinin başvurduğu Erkek Sanat Enstitüine ancak 41 kişinin alınabildiği haberi üzerine şehirde bulunan Maarif Vekili Celal Yardımcı, gerekli tetkiki yaptıktan sonra başvuran herkesin alınacağını müjdelemiştir.¹³ Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü tarafından 3 yıldır devam eden bankacılık kursu bu yıl da başlamıştır. Kursu Ankara dışından katılanlar dersleri notlar üzerinden takip edebileceklerdir.¹⁴”

1.1.2. İhtilal Öncesi Sosyal Hayat

İhtilal öncesinde Elazığ'da yaşanan sosyal hayatla ilgili 61 haber mevcuttur. Bunlardan 6'sı belediyenin görevleriyle, 4'ü uygulanacak olan trafik kurallarıyla, 10'u halkın temel ihtiyaçlarını karşılamasıyla, 3'ü karşılayamamasıyla, 32'si günlük hayatla, bunlardan da 3'ü Elazığ'a olan uçak seferlerinin artırılmasıyla, 2'si şehirde bulunan NATO ekiplerinin halkla kaynaşma faaliyetleri ve ayrılmalarıyla, 4'ü şehirdeki resmi merasimlerle ilgilidir.

“Okuldan kaçarak kahvelere giden kaçak talebeler takip edilerek velilerine teslim edilecek, talebeleri alan kahveler, spor salonları, oyun salonları cezalandırılacaktır. Tekerrür edenler kapatılacaktır.¹⁵ Belediyemiz halkımıza istifade etmesi için çay karnelerini dağıtmaya başlamıştır.¹⁶ 1 haftadır şehirden İstanbul ve Ankara ile telefon görüşmesi yapılamamakta

⁹ *Uluova Gazetesi*, 15.10.1958, sayı:1740, s.1

¹⁰ *Turan Gazetesi*, 18.11.1958, sayı: 4216, s.1

¹¹ *Turan Gazetesi*, 28.11.1958, sayı: 4225, s.1

¹² *Turan Gazetesi*, 01.12.1958, sayı: 4227, s.1

¹³ *Uluova Gazetesi*, 26.09.1958, sayı:1724, s.1

¹⁴ *Turan Gazetesi*, 30.12.1958, sayı: 4252, s.1

¹⁵ *Turan Gazetesi*, 08.01.1958, sayı: 3952, s.1

¹⁶ *Uluova Gazetesi*, 06.03.1958, sayı:1555, s.1

olduğu ve yetkililerin bu hususta acil tedbir almaları gazeteden yapılan yayınla istenmektedir.¹⁷ Belediyenin getirdiği 2 adet otobüs seferlerine başlamıştır.¹⁸ Belediyenin getirdiği otobüsler 20 günde şehirde 32 bin vatandaş taşımış ve 5500 lira kazanç bıraktırmıştır.¹⁹ Şehirde belediye otobüsleri çık büyük rağbet gördüğünden 2 tane daha tahsis edilmiştir.²⁰

“İcra Vekilleri Heyetince 18.11.1957’de kararlaştırılan Trafik Kanunu Elazığ’ın da bulunduğu 48 vilayette uygulanmaya başlanacaktır.²¹ Bakanlar Kurulu’nun 1957 Mali Yılı içerisinde Trafik Kanunu’nun Elazığ’da meriyete girmesine karar vermiştir.²² Emniyet Müdürlüğünden yağılan açıklamaya göre 01.03’te vilayette trafik kanunu tatbik edilecektir. Buna göre sürücüler 6 ay içinde araçlarını kayıt ve tescil ettirmeliler, ayrıca yeni ehliyetlerle eskileri değiştirilmelidir.²³ Trafik kontrollerinin şehirde sıklaşması ile trafik tescillerini yaptıranların sayısı gittikçe artmaktadır.²⁴”

“Belediyenin çalışmalarıyla, Ramazan’da has ekmek çıkarılacak ve öğleden sonraları da çarşıya et getirilecektir.²⁵ Şehrimizin muhtelif ihtiyaçlarını halletmek ve kazalarımızın dilek ve arzularını tahakkuk ettirmek için Ankara’ya giden Demokrat Parti Heyeti şehrimize döndüler.²⁶ Şehir Su İşleri Müdürlüğünün 1 yıldır vurduğu 22 sondaj neticesinde Uluova’nın Mürü Köyü’nde vurulan sondaj büyük muvaffakiyetle neticelenmiş saniyede 250- 300 litre su akmıştır.²⁷ DSİ tarafından bu yıl 5 mühim ovada yer altı sularından istifade edilebilmesi için 165 adet kuyu işletilmeye açılacak. Bunlardan 45’i Elazığ’da açılacaktır.²⁸ Alınan habere göre şehre 25 ton gaz getirilmiş ve halka 5’er litre verilmeye başlanmıştır. Yetkililerden alınan bilgiye göre yolda gerisi gelmektedir.²⁹ Vilayetin yerinde bir kararı ile meyve ve sebzeler şehir ihtiyacı karşılanmadığı takdirde dışarıya çıkarılmayacaktır. Valinin bu kararı Elazığlıları memnun etmiştir. Aynı sayıda valinin dün Ağın Kazası’nda tetkiklerde bulunduğu

¹⁷ *Uluova Gazetesi*, 18.03.1958, sayı:1565, s.1

¹⁸ *Uluova Gazetesi*, 30.03.1958, sayı:1576, s.1

¹⁹ *Uluova Gazetesi*, 16.04.1958, sayı:1590, s.1

²⁰ *Uluova Gazetesi*, 03.05.1958, sayı:1602, s.1

²¹ *Turan Gazetesi*, 24.01.1958, sayı: 3966, s.1

²² *Uluova Gazetesi*, 26.01.1958, sayı:1522, s.1

²³ *Uluova Gazetesi*, 04.03.1958, sayı:1553, s.1

²⁴ *Uluova Gazetesi*, 12.03.1958, sayı:1560, s.1

²⁵ *Turan Gazetesi*, 11.03.1958, sayı: 4005, s.1

²⁶ *Uluova Gazetesi*, 19.03.1958, sayı:1566, s.1

²⁷ *Uluova Gazetesi*, 10.05.1958, sayı:1608, s.1

²⁸ *Uluova Gazetesi*, 15.06.1958, sayı:1639, s.1

²⁹ *Uluova Gazetesi*, 15.07.1958, sayı:1661, s.1

haberi verilmiştir.³⁰ Uzun zamandır şehrimizde yokluğu hissedilen 10 ton zeytinyağı, vilayet vesilesiyle şehrimize getirilmiştir.³¹ Tevzi ve Tahsis'den şehrimize 75 ton zeytinyağı verilmiş olup serbest olarak satışa başlanacağı bildirilmiştir.³² Şehir içme suyu ihtiyacını karşılamak maksadıyla şehir içinde açılacak olan sondaj kuyularının yerleri tespit edilmiştir.³³ Memleketin muhtelif yerlerinde, Elazığ Ovası da dahil olarak yer altı sularını etüd sondajları yapılmaktadır.³⁴

“Eloğlu rumuzlu gazetenin yazarı köşesinde; Elazığ'da kömür sıkıntısı çekilirken Fransa'ya ihraç edilen kömürü anlamlı bulmadığını buna karşın ormanlardan ihtiyaçlarını giderdiklerini bunun da ormanların köküne kibrit suyu demek olduğunu belirtmiştir.³⁵ Günlerden beri şehirde et bulmak zorlaşıyor. Kapalı Çarşı'ya saat 12'den evvel et gelmemektedir.³⁶ Şehirde dün gaz alma işi sıkıntılı olmuştur. Tek bayiden tevzi edilen gazın kuyruğu şimdiye kadarkilere nispetle rekor kırmıştır.³⁷”

“Vilayetten yapılan tebliğde, Umumi Hıfzısıhha Kanunu'nun 167. Maddesine göre 12 yaşından aşağı çocukların sinemalara getirilmesi memnudur.³⁸ Çimdik isimli köşesinde yine aynı rumuzla yazan yazar, İzmit Valisi'nin şehirlerindeki kulüp ve lokallerde oynanan kumar yüzünden yaşanan olumsuzluklardan dolayı kumarı yasaklaması üzerine kendi şehirlerinde de kumarın yasaklanmasını diyen bir yazı yazmıştır.³⁹ Hazar Gölü'nde yapılan dinamitle avlanmadan dolayı göldeki balık neslinin azaldığını ve konu ile ilgililerin bu meselede daha sert tedbirler almaları istenmiştir.⁴⁰ Elazığ'da dilenciliği yapmak zorunda bırakılan yavrucaklar ve yanlarında izbandut gibi duran kişilerin durumları belirtilip bu duruma son verilmesinin büyük hayır olacağı belirtilmiştir.⁴¹ Alınan habere göre Tunceli'nin Çimişgezek ilçesi Elazığ'a bağlanacaktır. Bu husus için ilçeden 15 kişilik bir heyet yanlarında binlerce imzayla beraber Ankara'ya gitmiştir.

³⁰ *Uluova Gazetesi*, 19.07.1958, sayı:1665, s.1

³¹ *Uluova Gazetesi*, 13.09.1958, sayı:1713, s.1

³² *Uluova Gazetesi*, 03.12.1958, sayı:1782, s.1

³³ *Uluova Gazetesi*, 06.12.1958, sayı:1785, s.1

³⁴ *Uluova Gazetesi*, 23.12.1958, sayı:1799, s.1

³⁵ *Uluova Gazetesi*, 03.01.1958, sayı:1502, s.1

³⁶ *Turan Gazetesi*, 08.03.1958, sayı: 4003, s.1

³⁷ *Turan Gazetesi*, 17.04.1958, sayı: 4037, s.1

³⁸ *Turan Gazetesi*, 04.01.1958, sayı: 3949, s.1

³⁹ *Uluova Gazetesi*, 09.01.1958, sayı:1507, s.1

⁴⁰ *Uluova Gazetesi*, 09.01.1958, sayı:1507, s.1

⁴¹ *Uluova Gazetesi*, 18.01.1958, sayı:1515, s.1

1 haftadır uçurulan şehre bağlı Maden İlçesi'nin Diyarbakır'a bağlanacağı haberi ilçedeki CHP'li vatandaşlar tarafından uydurulmuş bir haber olduğu belirtilmiştir.⁴² Elazığ Belediye Reisi Mustafa İşbir 24.01'de Diyarbakır'a bağlanması ile ilgili söylentilerle ilgili olarak Maden'e gittiği düşünülmektedir.⁴³ Elazığ Hava Meydanı bu yaz genişletilecektir.⁴⁴ Gerek Kıbrıs'ta gerek yurdumuzun çeşitli yerlerinde şehit olan vatandaşlarımızın ruhlarına DP'li vatandaşlar Mevlit okutmuştur.⁴⁵ Dışarıdan yapılacak herhangi bir radyasyon saldırısına, kimyasal ve biyolojik saldırıya karşı şehirde yapılacak olan pasif direnme tatbikatı takviminin ve içeriğin bildirildiği ilan yayımlanmıştır.⁴⁶ Vali'nin alakası ile 25 Mayıs ve 1 Haziran'da ilk bahar at koşusu şehirde gerçekleşecektir. Biniciler ve Atçılar Derneği hazırlığa başlamıştır. Ayrıca Belediyenin yaptırdığı Yıldız Parkı hizmete girmiştir.⁴⁷ Tüm yurttaki olduğu gibi vilayette de 9 Haziran Pazartesi günü sığınaklara girme talimatı yapılacaktır.⁴⁸ 1950-1956 arasında Elazığ'a her gün uçak seferi varken bugün haftada 2 sefer yapılmakta olduğundan gazeteden bu durum eleştirilmektedir. Aynı haberde aynı dönemde Diyarbakır'a ve Erzurum'a haftada 3 sefer varken 1958'de Erzurum'a 7, Diyarbakır'a 13 seferin varlığı bildirilmiştir.⁴⁹ Merkezi Elazığ'da olan Tunceli ve Bingöl şehirlerini de kapsayan Muhakemat Bölge Müdürlüğü kurulmuştur.⁵⁰ Elazıglıların Gölcük sayfiyesinden istifade edebilmesi için 1949'da Münakalat Vekili Şükrü Koçak'ın verdiği emir gibi Pazar günleri banliyö trenleri tesis edilmelidir.⁵¹ Dün sivil savunma tatbikatının ikisi daha şehirde muvaffakiyetle yapılmıştır. Tatbikata müessese, daire ve fabrikalarda uygulanmıştır.⁵² 2 günden beri sel arızaları yüzünden şehrin suyu kesilmiştir. Arızanın giderilmesine çalışılmaktadır.⁵³ Bugün Ressam Nazmi Daya, Mehmet Zeki İlkokulu salonunda resim sergisi açacaktır.⁵⁴ Dün 30 binin üstünde Elazıglının iştirak ettiği mitingde hatipler Kıbrıs davamızı belirterek

⁴² *Uluova Gazetesi*, 19.01.1958, sayı:1516, s.1

⁴³ *Uluova Gazetesi*, 25.01.1958, sayı:1521, s.1

⁴⁴ *Uluova Gazetesi*, 30.01.1958, sayı:1525, s.1

⁴⁵ *Uluova Gazetesi*, 20.02.1958, sayı:1543, s.1

⁴⁶ *Uluova Gazetesi*, 05.04.1958, sayı:1581, s.1

⁴⁷ *Uluova Gazetesi*, 07.05.1958, sayı:1605, s.1

⁴⁸ *Turan Gazetesi*, 28.05.1958, sayı: 4070, s.1

⁴⁹ *Uluova Gazetesi*, 29.05.1958, sayı:1625, s.1

⁵⁰ *Uluova Gazetesi*, 31.05.1958, sayı:1627, s.1

⁵¹ *Uluova Gazetesi*, 06.06.1958, sayı:1631, s.1

⁵² *Turan Gazetesi*, 10.06.1958, sayı: 4081, s.1

⁵³ *Turan Gazetesi*, 12.06.1958, sayı: 4083, s.1

⁵⁴ *Turan Gazetesi*, 13.06.1958, sayı: 4084, s.1

“Ya taksim ya ölüm” diyerek ant içtiler.⁵⁵ Harput’un turistik bir yer olarak hazırlanması hususunda Vali Vefik Kitapçıl uzun müddetten beri büyük bir mesai sarf etmiştir. Bu meyanda Harput yolunun genişletilip düzeltilmesi, Harput’taki büyük taşların yontularak araçların rahat girmelerinin sağlanması, büyük ağaçlandırma çalışmalarının yapılması, yolun daha az meyilli hale getirilmesi gibi çalışmalar yapılmıştır. Tarihi şehre Anadolu film şirketi gelmiş Harput’un uzun bir filmini çekmiştir. Bu filmin Amerika’da televizyonlara gönderileceği bildirilmiştir.⁵⁶ Vali’nin gayretleri ile Elazığlıların ana vatanı Harput canlanıyor, her gün muntazam otobüs seferleri konuyor. Bu alakadan bütün Elazığlıların müteşekkir olduğu belirtilmiştir.⁵⁷ Alınan habere göre Dahiliye Vekaleti tarafından vilayetlere gönderilen bir tamimle bundan böyle Kıbrıs için yapılacak mitinglere müsaade edilmeyecektir.⁵⁸ Gazetenin ısrarlı neşriyatının fayda verdiği belirtilerek uçak seferlerinin Salı, Perşembe ve cumartesi olarak 3’e çıkarıldığı müjdesi verilmiştir.⁵⁹ Alınan habere göre Elazığ hava seferleri haftada 3’e çıkarılacaktır.⁶⁰ Bugün bir vatandaşın aldığı ete sarılı kağıdın eski halkevinde mevcut bir mecmuanın kapağına ait olduğu ve haklı olarak acaba bunun gibi diğer kitaplar da hesap kağıdı olarak satılıp satılmadığı sorusunu akla getirmektedir. Eski halkevi kütüphanesi çok zengin ve tarihi kıymetlere haiz eserler bulunan bu yer olduğu için ilgililerin konunun takibini yapması gerektiği belirtilmiştir.⁶¹ Tamamen yıkılmaya yüz tutmuş tarihi Harput Şehri’nin modern bir hale gelmesi başta Vali Vefik Kitapçıl, Yetiştirme Yurdu Müdürü Latif Yurtçu ve hamiyetkar Elazığlıların katkıları ile gerçekleşmiştir. Yetiştirme Yurdu fenne uygun şekilde yapılmıştır. İçme suları depolanmış, çeşmeler yapılmıştır. Yol üzeri ağaçlandırılmıştır. Ulu Alaca Kurşunlu Camii, Arap Baba Türbesi tamir edilmiş. Ağa Camii’nin etrafı açılmış, minaresi tamir edilmiştir. Kayabaşı gazinosu halkın hizmetine açılmış yanındaki türbe tamir edilmiş, etrafı çimen, mazi ve çamlarla süslenmiştir. Kayabaşı’nda havuz inşa edilmiştir. Çeşmeler tamir edilmiş, dar sokaklar genişletilmiştir. Bu tesislerin açılışı bugün gerçekleşecektir. Açılışa tüm Elazığlılar davet edilmiştir.⁶² Karakoçan Kazası’nda bulunan

⁵⁵ *Turan Gazetesi*, 20.06.1958, sayı: 4090, s.1

⁵⁶ *Turan Gazetesi*, 05.07.1958, sayı: 4100, s.1

⁵⁷ *Uluova Gazetesi*, 12.07.1958, sayı:1659, s.1

⁵⁸ *Uluova Gazetesi*, 12.07.1958, sayı:1659, s.1

⁵⁹ *Uluova Gazetesi*, 08.08.1958, sayı:1682, s.1

⁶⁰ *Turan Gazetesi*, 08.08.1958, sayı: 4129, s.1

⁶¹ *Turan Gazetesi*, 11.08.1958, sayı: 4131, s.1

⁶² *Uluova Gazetesi*, 16.08.1958, sayı:1689, s.1

şifalı Karakoçan kaplıcaları Vali'nin yakın alakası ile Elazığlıların hizmetine girecektir.⁶³ Elazığ- Diyarbakır Yolu'nun Etminik Köyü'nden geçmesi köylülere bayram yaptırmıştır.⁶⁴ Memurların çok zaman ceketsiz, kravatsız çalıştıkları ve bazı kadın memurların fazla açık elbiselerle işyerine geldiklerini tespit eden Başvekalet memurların kıyafetlerini nizamla bağlamıştır.⁶⁵ Şehirde hava seferleri kış tarifesine başlamış ve seferler 4'e çıkarılmıştır.⁶⁶ Gazetede yayımlanan haberde PTT çalışanlarının işlerini iyi yapmalarından dolayı tebrik edilmiştir.⁶⁷ Vali Vefik Kitapçığıl'in hususi çalışmaları ile şehir Kolan Kaplıcalarına kavuşmuştur.⁶⁸ İstatistik Genel Müdürlüğü'nün açıklamasına göre Türkiye'nin 1959 yılı nüfusu 26 milyon 886 bin tahmin edilmektedir.⁶⁹

"NATO seyyar sinema ekibi şehre gelerek film gösteriminde bulunmuştur.⁷⁰ 4 gündür şehirde bulunan ve Elazığlılar tarafından büyük alaka ile takip edilen NATO sergisi dün Malatya'ya gitmiştir.⁷¹"

"Vali ve erkânı 23 Nisan münasebetiyle yetiştirme yurdunu ve Çocuk Esirgeme Kurumu'nu ziyaret etti. Ziyaret sırasında sakinlere çeşitli hediyeler verilmiştir.⁷² 30 Ağustos Zafer Bayramı bütün yurttaki olduğu gibi Elazığ'da da parlak bir törenle kutlanmıştır.⁷³ Dün Cumhuriyet'in 35. yıldönümü kutlandı. Kutlamada ordu mensupları, mektepliler ve teşekküller tarafından temsili geçit yapılmıştır.⁷⁴ Atatürk'ün vefatının 20. yıldönümü münasebetiyle dün şehirde büyük bir anma töreni düzenlenmiştir. Liselerde ve diğer okullarda Atatürk hakkında konuşmalarda ve saygı duruşunda bulunulmuştur.⁷⁵"

1.1.3. İhtilal Sonrası Sosyal Hayat

İhtilal sonrasında Elazığ'da yaşanan sosyal hayatla ilgili 12 haber mevcuttur. Bunlardan 3'ü ihtilalin hemen ardından yaşanan ihtilal izleriyle,

⁶³ *Uluova Gazetesi*, 19.08.1958, sayı:1691, s.1

⁶⁴ *Uluova Gazetesi*, 20.08.1958, sayı:1692, s.1

⁶⁵ *Turan Gazetesi*, 29.08.1958, sayı: 4147, s.1

⁶⁶ *Turan Gazetesi*, 10.11.1958, sayı: 4209, s.1

⁶⁷ *Turan Gazetesi*, 27.11.1958, sayı: 4224, s.1

⁶⁸ *Uluova Gazetesi*, 15.12.1958, sayı:1792, s.1

⁶⁹ *Elazığ Gazetesi*, 27.01.1960, Sayı:2961, s.1

⁷⁰ *Turan Gazetesi*, 10.09.1958, sayı: 4157, s.1

⁷¹ *Turan Gazetesi*, 15.09.1958, sayı: 4161, s.1

⁷² *Uluova Gazetesi*, 24.04.1958, sayı:1594, s.1

⁷³ *Uluova Gazetesi*, 30.08.1958, sayı:1701, s.1

⁷⁴ *Turan Gazetesi*, 30.10.1958, sayı: 4200, s.1

⁷⁵ *Turan Gazetesi*, 11.11.1958, sayı: 4210, s.1

4'ü ihtilalin sebeplerinin halka anlatılabilmesi için gerek doğrudan hükümetin gerekse hükümetle işbirliği yapanların yaptıkları icraatlarla, 5'i geçmiş iktidarın izlerinin yeni iktidar tarafından silinmesine yönelik çalışmalarla ilgilidir.

“Daha önce yalnızca pazartesi günleri yayın yapmayan gazete bu sayıdan önce 5 gün yayın yapmamıştır. Bu sayıda Cemal Gürsel'in Adalet Bakanlığı'na gönderdiği tamimde, Vekalet emrine alınmış bulunan memur ve Adliye mensuplarının işlerine iadesini emretmiştir.⁷⁶ Memurların tayin ve terfileri ile ilgili işleri birer komisyon kurulmuş ve faaliyete geçilmiştir. Bundan böyle devlet memurlarının tayinlere başka görevlere nakilleri ve terfileri tamamen bu komisyonlara karara bağlanacak ve bu komisyon devamlı olacaktır.⁷⁷ 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı yurdun her yerinde olduğu gibi Elazığ'da da okulların ve ordu mensuplarının iştirakiyle kutlanmıştır.⁷⁸”

“27 Mayıs İhtilalini gerçekleştirenler, Anadolu halkına niçin bunu yaptıklarını anlatabilmek

için yüksek tahsil gençliğini Anadolu'ya sevk edecekleri öğrenilmiştir.⁷⁹ Devlet ve Hükümet Başkanı Orgeneral Cemal Gürsel, Ankara'da bulunan Gazeteciler Cemiyeti İdare Heyeti ile yaptığı görüşmede, basın hürriyetinin bir daha tehlikeye düşmeyeceğini bildirmiştir.⁸⁰ Hürriyet Mücadelesine ait filmler halka gösterilecektir. Ayrıca 27 Mayıs'ın manasını halka izah edecek ekipler yakında tüm yurda dağılacaklardır.⁸¹ İnkılabı halka anlatmak için yola çıkan İnkılap Kervanı şehrin Sarpulu, Mollaköy ve Kürtemlik köylerine gitmişlerdir. Köylülerin dertlerini dinleyip, ihtiyaçlarını tespit, hastaları muayene ederek ilaçlarını dağıtmışlardır.⁸²”

“Üniversite gençliği Atatürk'ün kurduğu ve sakıt DP iktidarı tarafından kapatılan Halkevleri ile Halk Odaları'nın tekrar açılması için Milli Birlik Komitesiyle çalışmaktadır.⁸³ Milli Birlik Komitesi yayımladığı tebliğde, dini

⁷⁶ Elazığ Gazetesi, 09.06.1960, Sayı:3069, s.1

⁷⁷ Elazığ Gazetesi, 12.06.1960, Sayı:3072, s.1

⁷⁸ Elazığ Gazetesi, 28.06.1960, Sayı:3085, s.1

⁷⁹ Elazığ Gazetesi, 15.06.1960, Sayı:3074, s.1

⁸⁰ Elazığ Gazetesi, 28.06.1960, Sayı:3085, s.1

⁸¹ Elazığ Gazetesi, 10.09.1960, Sayı:3149, s.1

⁸² Elazığ Gazetesi, 11.12.1960, Sayı:3228, s.1

⁸³ Elazığ Gazetesi, 30.06.1960, Sayı:3087, s.1

inaniş ve ibadetlere müdahale edilmeyeceği, bildirilmiştir.⁸⁴ İzmit'te Bayar Mahallesi'nin adı Serdar Mahallesi olarak değiştiriliyor. Ayrıca Adnan Menderes'e verilen fahri hemşehrilik unvanı kaldırılıyor.⁸⁵ Mili Savunma Bakanlığı'nın yaptığı bir açıklamaya göre bundan böyle tam teşekküllü belediye bulunan yerlerde subaylar hizmet eri kullanmayacaktır. Subaylar bunun yerine 100 lira hizmet eri tazminatı verilecektir.⁸⁶ Bayındırlık Bakanlığı bütün memur ve müstahdemlerine mesai saatleri içinde ziyaret yapılmasını yasaklamıştır.⁸⁷

1.1.4. Sosyal Dayanışma

Elazığ'da yaşanan sosyal dayanışmayla ilgili 34 haber mevcuttur. Bunlardan 26'sı derneklerin toplanma ilanlarıyla, 5'i dernekler ve cemiyetler vasıtasıyla yapılan yardım ve dayanışma faaliyetleriyle, 3'ü dernekler haricinde yapılan sosyal dayanışmayla ilgilidir.

“Elazığ Merkez İlkokullarını Yaptırma ve Yoksul Öğrencileri Koruma Cemiyeti'nden yapılan açıklamayla yapılacak toplantıya tüm üyelerini davet etmektedir.⁸⁸ Sürsürü Köyü Kalkındırma ve Güzelleştirme Derneği'nin Nizamnamesi yayımlanmıştır.⁸⁹ Elazığ Terziler ve Yardımlaşma Derneği Yönetim Kurulu'ndan yapılan ilanla üyelere yıllık olağan kurul toplantısı ve içeriği hakkında bilgi verilmiştir.⁹⁰ Atçılar ve Biniciler Derneği Başkanlığının yayımladığı ilanla ayın 26'sında yapılacak olan heyet toplantısı haber edilmiştir.⁹¹ Hoğuyu Kalkındırma, Güzelleştirme ve Yardımlaşma Derneği Nizamnamesi yayımlanmıştır.⁹² Ankara'da Elazığ Yüksek Tahsil Talebelerini Himaye Derneği kuruldu. Bu derneğin yaşaması için Elazığlı vatandaşları vazifeye davet etmektedirler.⁹³ Karayolları 8. Bölge Personeli Yardımlaşma ve Biriktirme Derneği üyelerine gazetede verilen ilanla ilk adi umumi heyet toplantısının nerede ve ne zaman yapılacağı bildirilmiştir.⁹⁴ Elazığ Lokantacı ve Kebapçılar Derneği Başkanlığı'nın yayımladığı ilanda umumi heyet toplantısının günü ve yeri üyelerine

⁸⁴ *Elazığ Gazetesi*, 27.07.1960, Sayı:3110, s.1

⁸⁵ *Elazığ Gazetesi*, 12.08.1960, Sayı:3124, s.1

⁸⁶ *Elazığ Gazetesi*, 14.10.1960, Sayı:3179, s.1

⁸⁷ *Elazığ Gazetesi*, 19.10.1960, Sayı:3183, s.1

⁸⁸ *Uluova Gazetesi*, 07.01.1958, sayı:1505, s.2

⁸⁹ *Uluova Gazetesi*, 16.01.1958, sayı:1513, s.2

⁹⁰ *Turan Gazetesi*, 21.01.1958, sayı: 3963, s.3

⁹¹ *Uluova Gazetesi*, 21.01.1958, sayı:1517, s.2

⁹² *Uluova Gazetesi*, 24.01.1958, sayı:1520, s.2

⁹³ *Uluova Gazetesi*, 04.02.1958, sayı:1529, s.1

⁹⁴ *Turan Gazetesi*, 07.02.1958, sayı: 3978, s.2

bildirilmiştir.⁹⁵ Elazığ Bölgesi İnşaat İşçileri Sendika Başkanlığı'ndan yapılan ilanla senelik kongresinin tarihi ve yeri bildirilmiştir.⁹⁶ Kunduracılar Yardımlaşma Derneği Başkanlığından yapılan açıklama ile 16 Mart günü yıllık kongre yapılacaktır.⁹⁷ Bu sene (1958'de) açılan Erzurum'daki açılan Atatürk Üniversitesi ile ilgili Elazığ'da Elazığ Atatürk Üniversitesi Koruma ve Geliştirme Derneği 23 Mart'ta umumi heyet toplantısı ilanı yapılmıştır.⁹⁸ İplik fabrikası civarında Senai Camii Yapımı Derneği'nin yayımladığı ilanda 06.04 günü yapılacak olan senelik olağan kurul toplantısına davet yapılmıştır.⁹⁹ Soğuk ve Sıcak Demirciler Derneği gazetede yayımladığı ilanla senelik olağan kongresinin 5. ayın 4'ünde gerçekleşeceğini belirtmiştir.¹⁰⁰ Umum Otomobilciler, Şoför ve İşçileri Derneği ile Kasaplar Yardımlaşma Derneği Başkanlıklarının gazetede yayımlattıkları ilanlarla senelik kurul toplantılarının yerlerini ve saatlerini bildirmişlerdir.¹⁰¹ Marangoz ve Doğramacı ve Bu Meslekle İlgili Esnaf Yardımlaşma Derneği, gazetede yayımladığı ilanla 10 Ağustos günü yıllık kongresini gerçekleştireceğini bildirmiştir.¹⁰² Gazetede Elazığ Nalbantlar ana nizamnamesi yayımlanmıştır.¹⁰³ Esnaf ve Sanatkarlar Derneği Birliği toplantısı umumi kongresi bugün yapılmıştır.¹⁰⁴ Dün şehirde Esnaf Dernekleri senelik kongresi yapılmış, yeni idare heyeti seçilmiştir.¹⁰⁵ Şoförler Derneği'nin son günlerde piyasada görülen fiyat değişikliği ve akaryakıt fiyatlarının artırılması sebebiyle Belediye'ye yaptığı fiyat artışı teklifi kabul edilmiştir. Böylece şehir içi taksi ve köy otobüs ücretleri yeniden ayarlanmıştır.¹⁰⁶

Şehirde bulunan Marangoz ve Doğramacılar Derneği Başkanlığı'ndan gazeteye verilen ilanla senelik kongresi için üyelerini davet etmiştir.¹⁰⁷ Elazığ Gazeteciler Cemiyeti kuruldu. Müteşebbis Heyet Başkanlığına

⁹⁵ *Turan Gazetesi*, 07.02.1958, sayı: 3978, s.2

⁹⁶ *Turan Gazetesi*, 10.02.1958, sayı: 3980, s.2

⁹⁷ *Uluova Gazetesi*, 12.03.1958, sayı:1560, s.3

⁹⁸ *Uluova Gazetesi*, 21.03.1958, sayı:1568, s.2

⁹⁹ *Uluova Gazetesi*, 02.04.1958, sayı:1578, s.3

¹⁰⁰ *Uluova Gazetesi*, 30.04.1958, sayı:1600, s.2

¹⁰¹ *Uluova Gazetesi*, 30.05.1958, sayı:1626, s.2

¹⁰² *Uluova Gazetesi*, 02.08.1958, sayı:1677, s.2

¹⁰³ *Uluova Gazetesi*, 25.08.1958, sayı:1697, s.2

¹⁰⁴ *Uluova Gazetesi*, 31.08.1958, sayı:1702, s.1

¹⁰⁵ *Turan Gazetesi*, 01.09.1958, sayı: 4149, s.1

¹⁰⁶ *Turan Gazetesi*, 03.09.1958, sayı: 4151, s.1

¹⁰⁷ *Uluova Gazetesi*, 14.09.1958, sayı:1714, s.3

gazetenin kurucularından Muhsin Parlar getirilmiştir.¹⁰⁸ Şehirde bulunan Atçılar ve Biniciler Derneği Başkanlığı'ndan ve Elazığ Merkez İlkokulları Yaptırma ve Yoksul Öğrencileri Koruma Cemiyeti Dumlupınar Okulu Koruma Şubesi'nden yapılan gazetede ilanlarla yapılacak yıllık toplantıları üyelerine haber verilmektedir.¹⁰⁹ Şehrin Öğretmenler Derneği Başkanlığı tarafından gazetede verilen ilanla üyelerine yıllık genel kurul toplantılarını yapılacağı bildirilmiştir.¹¹⁰ Elazığ Şeker Fabrikası İşçileri Yapı Kooperatifi Ortaklığı Yönetim Kurulu'nun gazetede yayımladığı ilanla olağan üstü toplantının günü ve saati bildirilmiştir.¹¹¹ Gazetede yayımlanan ilanla Soğuk ve Sıcak Demirciler Yardımlaşma Derneği'nin olağan üstü toplantısı üyelerine duyurulmuştur.¹¹² Elazığ Sıcak Demirciler Yardımlaşma Derneği tarafından gazetede yayımlanan ilanla derneğin senelik kongresinin yapılacağı belirtilmiştir.¹¹³ ”

“Elazığ Çocuk Esirgeme Kurumu yetimlerine yılbaşı gecesi için, Azeri Palas sahibi; öğle yemeği için 150 lira ve 2 çuval un, Hasan Düğmeci; 1 top kaput bezi, İsmiini bildirmek istemeyen bir vatandaş 3 sandık portakal teberru etmişlerdir. Bu vatandaşlara Şehir Kurum İdare Heyeti teşekkür yazısı yayımlamıştır.¹¹⁴ Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından yayımlanan ilanla, yetimlerin sıhhi muayene ve tedavilerini sağlayan Dr. Orhan Kömürlü ile parasız olarak röntgen filmlerini çeken Dr. Erdoğan Çınar'a, 124 çocuğun ihtiyacını karşılayacak kadar baklava ve un helvası teberruğunda bulunan Av. Özdal Dalokay'a teşekkür edilmiştir.¹¹⁵ Şehirde Hayvanları Koruma Cemiyeti kurulmuş olup bu alanda çeşitli faaliyetler yapmaktadır. Ayrıca şehirdeki okullarda Hayvanları Koruma Kolları kurulmuş olup pek yakında faaliyete geçeceği belirtilmiştir.¹¹⁶ Gazetede yayımladıkları ilanda Elazığ Lisesi Yoksul Öğrencileri Koruma Cemiyeti Başkanlığı bir ortaokul yaptırmakta olduğunu ve hamiyetperverlerden bu hususta yardım beklendiğini belirtmiştir.¹¹⁷ Şehrimizde Motorlu Taşıtlar Sendikası

¹⁰⁸ *Uluova Gazetesi*, 11.10.1958, sayı:1737, s.1

¹⁰⁹ *Uluova Gazetesi*, 12.11.1958, sayı:1764, s.2

¹¹⁰ *Uluova Gazetesi*, 18.11.1958, sayı:1769, s.2

¹¹¹ *Turan Gazetesi*, 18.11.1958, sayı: 4216, s.4

¹¹² *Uluova Gazetesi*, 09.12.1958, sayı:1787, s.2

¹¹³ *Uluova Gazetesi*, 17.12.1958, sayı:1794, s.2

¹¹⁴ *Uluova Gazetesi*, 05.01.1958, sayı:1504, s.1

¹¹⁵ *Uluova Gazetesi*, 11.01.1958, sayı:1509, s.1

¹¹⁶ *Uluova Gazetesi*, 17.01.1958, sayı:1514, s.1

¹¹⁷ *Turan Gazetesi*, 10.02.1958, sayı: 3980, s.2

tarafından 14 Haziran’da düzenlenecek Kıbrıs için mitingin hazırlıkları geniş ölçüde başlamıştır. 20 hatip konuşma yapacaktır.^{118,}

“Vali gazetede yayımladığı bir ilanla Elazığlılardan Bursa felaketzedeleri için yardım talebinde bulunmuştur.¹¹⁹ Maden Kazası Bursa yangın felaketzedelerine 2789 lira yardım yapılmıştır.¹²⁰ Bursa yangın felaketzedelerine şehirden 6000 lira gönderilmiştir.^{121,}

1.1.5. Sosyal Devlet Anlayışı

Dönemin Elazığ’ında yaşanan sosyal devlet anlayışına yönelik faaliyetlerle ilgili 11 haber mevcuttur.

“Emekli Sandığı Umum Müdürlüğü tarafından hazırlanmakta olan bir tasarı kanunlaştığı takdirde emekli aylıkları %8 artırılabilecektir.¹²² Gelir vergisi kanununun 32. ve 89. Maddelerinin tadil eden 6908 sayılı kanunu gereğince, devlet memurları medeni hallerine göre 7- 15 lira arasında daha fazla alacaklardır.¹²³ Zonguldak Milletvekili Abdullah Akın, Kore’deki şehit düşen ve kaybolan askerlerimizin ailelerine bağlanan maaşların ve ödenen tazminatların, o kişinin şehit düşmediği veya kaybolmadığı anlaşılınca geri alınmaması için kanun teklifinde bulunmuştur. Bu şekilde geri alınan ikramiyeler geri verilecektir.¹²⁴ Memur ikramiyeleri eylülde 6’ya çıkarılacak. Marttan itibaren memur maaşları bir misli artacak, emekli, dul ve yetimlerin ikramiyeleri artırılabilecek. Ucuz gıda maddeleri verilecek. Bu sayede memurun durumu düzeltilecektir.¹²⁵ Memurların bugünkü hayat şartlarına intibakının sağlanması amacıyla hükümet memur ikramiyelerini 6’ya çıkarmayı düşünmektedir. Tüm memurlara birer kat elbiselik kumaş parasız verilecektir. Temel gıda maddeleri piyasa fiyatının yarısına verilecektir.¹²⁶ Memurların 5. ikramiyesi aralık ayında verilecektir. Ayrıca kışlık ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için 6. ikramiye ocakta verilebilmesi için kanuni düzenlemenin yapılacağı bildirilmiştir.¹²⁷ Bilecik Mebusu Mehmet Erdem’in BMM’ye verdiği iki kanun teklifinde emeklilere ölüm yardımı ve

¹¹⁸ *Uluova Gazetesi*, 10.06.1958, sayı:1634, s.1

¹¹⁹ *Turan Gazetesi*, 30.08.1958, sayı: 4148, s.1

¹²⁰ *Uluova Gazetesi*, 13.09.1958, sayı:1713, s.1

¹²¹ *Uluova Gazetesi*, 16.09.1958, sayı:1715, s.1

¹²² *Turan Gazetesi*, 06.01.1958, sayı: 3950, s.2

¹²³ *Turan Gazetesi*, 18.03.1958, sayı: 4011, s.1

¹²⁴ *Turan Gazetesi*, 17.05.1958, sayı: 4061, s.1

¹²⁵ *Turan Gazetesi*, 21.08.1958, sayı: 4140, s.1

¹²⁶ *Turan Gazetesi*, 24.09.1958, sayı: 4169, s.2

¹²⁷ *Turan Gazetesi*, 19.11.1958, sayı: 4217, s.1

çocuk zammı verilmesini istemiştir.¹²⁸ Elazığ Şeker Fabrikası, fabrikanın karşısında yaptırdığı 60 evi bu ayın 31'inde sahiplerine dağıtacaktır.¹²⁹ Memleketlerine hava tebdili için gönderilen erlere bu müddet içinde verilecek gündeliklerinin peşin verilmesi için hükümet tasarısı Milli Savunma ve Bütçe Komisyonlarında kabul olunmuş ve Meclis Genel Kuruluna sevk edilmiştir.¹³⁰ Yeni emekliye ayrılmış 120 subay İstanbul Üniversitesi'nde hukuk, iktisat, tıp, eczacılık, dişçilik, gazetecilik gibi bölümlerde okumak üzere kayıt yaptırmışlardır.¹³¹ İmar ve İskan Bakanlığı tarafından hazırlanan tasarıya göre, her vatandaşı bir ev sahibi yapma hedefi mevcuttur.¹³²

1.1.6. Sağlık İşleri

Dönemin Elazığ'ında sağlıkla ilgili olan 8 haber mevcuttur. Bunlardan 3'ü salgın hastalıklara karşı yapılan aşılarla, 2'si sağlık kurumlarının inşasıyla, 2'si tahsis edilen cankurtaranlarla, 1'i tahsis edilen ilaçlarla ilgilidir.

“Şehirde görülen difteri vakaları üzerine sağlık müdürlüğü Ankara'dan acele aşı ve serum talep edilmiştir.¹³³ Şehirde görülen difteri vakaları dolayısıyla tüm ilkokullarda çocuklara aşı yapılmaya başlanmıştır.¹³⁴ Vilayetimizde BCG Verem aşısı çalışmaları devam etmektedir.¹³⁵”

“Dün Sağlık Vekili Dr. Lütfü Kırdar şehre geldi ve Verem Savaş Dispanseri'nin açılışını yapmıştır.¹³⁶ Şehirde İşçi Sigortaları'nın hastane yaptırma işi tahakkuk safhasına gelmiştir. Bu münasebetle 3 kişilik bir heyet dün şehre gelmiş ve hastanenin yeri için çeşitli arsalar üzerinde tetkiklerde bulunmuşlardır. Hastanenin şehre yakın olmasına çalışılmaktadır.¹³⁷”

“Şehir hastaneleri için yeni bir cankurtaran daha tahsis edilmiştir.¹³⁸ Vilayet Hususi İdare Bütçesi tarafından alınan cankurtaran bugün merasimle Devlet Hastanesine teslim edilecektir.¹³⁹”

¹²⁸ *Turan Gazetesi*, 02.12.1958, sayı: 4228, s.1

¹²⁹ *Elazığ Gazetesi*, 16.01.1960, Sayı:2952, s.1

¹³⁰ *Elazığ Gazetesi*, 15.05.1960, Sayı:3051, s.1

¹³¹ *Elazığ Gazetesi*, 29.10.1960, Sayı:3192, s.1

¹³² *Elazığ Gazetesi*, 11.11.1960, Sayı:3203, s.1

¹³³ *Turan Gazetesi*, 09.01.1958, sayı: 3953, s.1

¹³⁴ *Turan Gazetesi*, 11.01.1958, sayı: 3955, s.1

¹³⁵ *Uluova Gazetesi*, 30.01.1958, sayı:1525, s.1

¹³⁶ *Turan Gazetesi*, 26.08.1958, sayı: 4144, s.1

¹³⁷ *Turan Gazetesi*, 28.08.1958, sayı: 4146, s.1

¹³⁸ *Uluova Gazetesi*, 22.09.1958, sayı:1721, s.1

¹³⁹ *Turan Gazetesi*, 23.09.1958, sayı: 4168, s.1

“Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekâleti şehirlerde bol ilaç bulunması için aldığı tedbirler ile eczanelere, ecza depolarına ve sıhhi müesseselere yapılan ilaç tevziatına hız verildi.¹⁴⁰”

1.2. Ekonomik Hayat

Ziraat ve Ormancılık, Elazığ Ekonomisi, Hayvancılık, İmar olmak üzere 4 alt başlıktan oluşmaktadır.

1.2.1. Ziraat ve Ormancılık

Dönemin Elazığ’ında yapılan ziraata ve ormancılığa yönelik 18 haber mevcuttur. Bunlardan 3’ü tarımsal alanların sulanmasıyla, 4’ü ekilen mahsulatın durumuyla, 8’i çiftçiye verilen her türlü destek ve yardımla, 3’ü ormanlaştırma faaliyetleriyle ilgilidir.

“Elazığ arazisinin muhtelif yerlerinde artezyen usulü ile Su İşleri tarafından çıkarılan ve normal olarak akan sularla bu sene Ova’da geniş inkişaf beklenmektedir.¹⁴¹ Havalarda ısınması ve yağmurların yağmaması ile Karaçalı suyu birkaç gündür geceleri kesilmekte ve gündüzde yüksek yerlere çıkamamakta ve esas vazifesi olan şehir içme suyu ihtiyacını karşılayamamaktadır. Bunun sebebi olarak da vatandaşların bahçelerini bu sudan sulamaları ve havuzlarını bu sudan doldurmaları belirtilmektedir.¹⁴² Dün DSİ 9. Bölge Müdürü Korkut Özal muhtarlarla bir toplantı yaptı. Murat Nehri’nden Uluova’da bulunan 280 bin dönümlük arazi pompalar vasıtasıyla sulamanın yapılacağı belirtilmiştir.¹⁴³”

“Şehrin şeker fabrikasının randımanını artırmak için bu sene pancar ekimine ehemmiyet verilecektir.¹⁴⁴ Bu sene bölgede üzüm mahsulünün bolluğu ile şaraplık üzümlerin de bolluk zamanıdır. Şarap fabrikası 22 Eylül’de üzüm alımına başlayacaktır. Alım fiyatları büyüklüklerine göre 46 ile 50 kuruş arasında olacaktır.¹⁴⁵ Yeni yılın mahsulü bu yıl borsada değer bulamayınca müstahsil hayal kırıklığına uğramıştı. Bugün Toprak Mahsulleri Ofisi arpayı 39 kuruştan mubayaa edileceği bildirilmiştir.

¹⁴⁰ *Uluova Gazetesi*, 25.03.1958, sayı:1571, s.1

¹⁴¹ *Turan Gazetesi*, 07.02.1958, sayı: 3978, s.1

¹⁴² *Turan Gazetesi*, 22.05.1958, sayı: 4065, s.1

¹⁴³ *Elazığ Gazetesi*, 06.02.1960, Sayı:2970, s.1

¹⁴⁴ *Turan Gazetesi*, 10.03.1958, sayı: 4004, s.1

¹⁴⁵ *Turan Gazetesi*, 09.09.1958, sayı: 4156, s.1

Böylece çiftçinin yüzü gülmüştür.¹⁴⁶ Bu yıl Elazığ'da pancar mahsulü bol olacaktır. Bu durum müstahsilin yüzünü güldürmektedir.^{147,}

“Şehirde Erzurük, Cip ve Çorcuk köylerinde tütün ekimi tecrübeleri yapılacak. Bu köylerin seçilmesinin sebebi ova köyleri olup kuz olan mevkilere sahip olmalarıdır.¹⁴⁸ Zirai ürünlerden pamuk, narenciye, tütün, fındık, hububat, üzüm, incir ve zeytin gibi yüksek randımanlı ürünlerden elde edilen kazançlardan muayyen miktarlarda gelir vergisi alınmasını derpiş edilmiştir. Küçük çiftçinin himayesi için 7.000 liraya kadar olan kazançların vergi dışında bırakılması prensip olarak kabul edilmiştir.¹⁴⁹ Şehrimiz Orman Baş Müdürlüğü'nde valinin başkanlık ettiği ziraat aletleri ihtiyaçları toplantısına, civar vilayetlerin de ziraatçıları katılmışlardır.¹⁵⁰ Ziraat Vekaleti tarafından bu yıl yurdumuzda haşerelerle yapılacak olan mücadele için 26 adet uçak kiralanmıştır.¹⁵¹ Orman Umum Müdürlüğü'nün Elazığ köylülerinin de bulunduğu 400 bin köylüye Orman mevzuunda film göstermiştir.¹⁵²

Öğrenildiğine göre şehirde 2 tane tohum temizleme makinesi 1 Eylül'den itibaren faaliyete geçmiştir. Parasız olarak yapılan bu işlemle hastalıklı ve tam randımanlı mahsul elde edilmesine çalışılmaktadır.¹⁵³ Ziraat Müdürlüğü tarafından köylüye ilaçlı buğday dağıtılmıştır. Yapılan açıklamaya göre bu ilaçlı tohumlar hem hayvana hem insana zararlıdır. Dikkatli olunmalıdır.¹⁵⁴ Ziraat Bakanlığı tarafından tohumlukların ıslahı yönünde karar verilmiştir. Bu doğrultuda muhtelif yabancı memleketlerle temasa geçilmiştir.^{155,}

“1957'de Elazığ orman fidanlığının muhtelif eşhasa muhtelif yaş ve cinsten 34.995 adet ve resmi dairelere 185.000 adet fidan dağıtılmıştır. 1958'in ilkbaharında 199.000 muhtelif cins fidan ve 195.000 de kavak fidanı tahsis edilecektir.¹⁵⁶ Alınan habere göre Orman Umum Müdürlüğü Gölcük'ün etrafını ağaçlandıracaktır. Bu iş için bir heyet Elazığ'a

¹⁴⁶ *Elazığ Gazetesi*, 27.07.1960, Sayı:3110, s.1

¹⁴⁷ *Elazığ Gazetesi*, 29.07.1960, Sayı:3112, s.1

¹⁴⁸ *Uluova Gazetesi*, 10.02.1958, sayı:1535, s.1

¹⁴⁹ *Turan Gazetesi*, 01.04.1958, sayı: 4023, s.1

¹⁵⁰ *Uluova Gazetesi*, 09.05.1958, sayı:1607, s.1

¹⁵¹ *Turan Gazetesi*, 29.05.1958, sayı: 4071, s.1

¹⁵² *Uluova Gazetesi*, 22.06.1958, sayı:1645, s.1

¹⁵³ *Turan Gazetesi*, 04.09.1958, sayı: 4152, s.1

¹⁵⁴ *Turan Gazetesi*, 16.09.1958, sayı: 4162, s.1

¹⁵⁵ *Turan Gazetesi*, 22.09.1958, sayı: 4167, s.1

¹⁵⁶ *Turan Gazetesi*, 24.02.1958, sayı: 3992, s.1

gelmiştir.¹⁵⁷ Orman ürünlerinin kıymetlendirilmesi, erozyonun engellenmesi için ağaçlandırma çalışmaları amacıyla Orman Bakanlığı kuruluyor.^{158,}

1.2.2. Elazığ Ekonomisi

Dönemin Elazığ'ının ekonomisiyle ilgili 47 haber mevcuttur. Bunlardan 5'i şehre banka şubelerinin açılmasıyla veya açılmamasıyla, 3'ü esnafların kontrolüyle, 14'ü şehrin ihtiyaçları için yapılan tahsisatla, 4'ü vilayete dair mali işlerle, 14'ü Elazığlıların ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik vilayete yapılan ekonomik yatırımlarla, bunlardan 1'inde ise bu yatırımın halkın yardımıyla yapıldığıyla, 7'si Elazığ halkının ekonomik işleriyle ilgilidir.

“Emlak Kredi Bankası Elazığ'da gayesi ile mütenasip çalışıyor. Yurdun diğer köşelerinde memureler atayan banka Elazığ'da bir mala kireç atmamıştır.¹⁵⁹ “Meğer Aldanmışız” başlıklı Muhsin Parlar tarafından ele alınan yazıda, kendi zorlamaları ile Emlak Kredi Bankası'nın Elazığ'da şube açması ama Elazığ'da emlak işleri yapmaması için bir eleştiri yapılmıştır.¹⁶⁰ Elazığ piyasasından onbinlerce para kazanan İş ve Ziraat Bankaları, Elazığ'daki imar faaliyetine muvazi olarak birer binaya sahip olmamaları ve mevcut hizmet verilen salonlardaki çalışanların ve müşterilerin sıkıntı yaşadıkları, bunun bir an önce giderilmesi istenmiştir.¹⁶¹ Şeker Bank Elazığ'da şube açıyor. Tüccarlar bu gelişmenin Elazığ iktisadi hayatında büyük rol oynayacağı kanaatinde olduklarını belirtmişlerdir.¹⁶² Hazırlıklarını yakın zamanda ikmal eden Şekerbank dün halkın hizmetine girmiştir. Şehirde 6. banka olmuştur.^{163,}

“Milli Korunma ekipleri il merkezinde ve kazalarda kontrollerini sıklaştırmışlardır. Kanuna riayet etmeyenler hakkında zabıt tutulmaktadır.¹⁶⁴ Şehrin hiç değilse birkaç fırınında daha iyi ve kaliteli ekmek çıkarılması için vatandaşlar istekte bulunmuş için belediye un tüccarları ile görüşmüş ve karara bağlamışlardır.¹⁶⁵ Elazığ'da et, sebze ve bakkaliye işlerinde ucuzlukların olması üzerine Belediye Reisi Şefik Erbesler, Hürriyet

¹⁵⁷ *Turan Gazetesi*, 10.09.1958, sayı: 4157, s.1

¹⁵⁸ *Elazığ Gazetesi*, 30.07.1960, Sayı:3113, s.1

¹⁵⁹ *Uluova Gazetesi*, 03.01.1958, sayı:1502, s.1

¹⁶⁰ *Uluova Gazetesi*, 04.01.1958, sayı:1503, s.1

¹⁶¹ *Uluova Gazetesi*, 05.01.1958, sayı:1504, s.1

¹⁶² *Elazığ Gazetesi*, 18.02.1960, Sayı:2980, s.1

¹⁶³ *Elazığ Gazetesi*, 15.04.1960, Sayı:3025, s.1

¹⁶⁴ *Turan Gazetesi*, 17.01.1958, sayı: 3960, s.1

¹⁶⁵ *Turan Gazetesi*, 05.03.1958, sayı: 4000, s.1

Hareketine ayak uyduran esnafımıza gösterdikleri anlayıştan dolayı teşekkür etti.¹⁶⁶,”

“Elazığ’a tahsis edilen senelik kömür kontenjanından bir kısmı olan 40 ton kömür Zonguldak’tan yüklenmiş bulunmaktadır.¹⁶⁷ Bugünlerde Elazığ’daki kamyon ve taksi otomobil lastiği darlığının giderilmesi, akümülatör ve yedek parça ihtiyaçlarının karşılanması için çalışılmaktadır.¹⁶⁸ Vilayet Tevzi Bürosundan öğrenildiğine göre şehre gelen muhtelif ebatta oto lastiği pek yakında ihtiyaç sahiplerine dağıtılacaktır.¹⁶⁹ Şehre tahsis edilen 50 sandık cam pek kısa zamanda şehrimize getirilerek ihtiyaç sahiplerine tevzi edilecektir.¹⁷⁰ Ticaret Vekaleti’nce şehrin kalaycı esnafı için 150 kilo kalay tahsis edilmiştir.¹⁷¹ Bundan 2 ay evvel belediyenin şehir için getirdiği 2 adet otobüsün geliri 14 bin lirayı bulmuştur.¹⁷² Şehre 22 ton gazyağı getirildi. İlk parti kısa zamanda dağıtılacaktır.¹⁷³ Vilayet emrine 90 dış ve 30 iç kamyon lastiği tahsis edilmiştir.¹⁷⁴ Alınan habere göre şehre tahsis edilen 22 ton gazyağı şehrin ihtiyacını karşılayacak miktardadır.¹⁷⁵ Valinin Ankara’daki temasları neticesinde yeni cam ve lastik tahsisleri yapılmıştır. Cam tahsisi bilhassa inşaatı tamamlanmak üzere olan çimento fabrikasına yapılmıştır.¹⁷⁶ Şehirde yağ sıkıntısı azami dereceye yükselmiştir. Sade yağ bulunmadığı gibi Vita yağ da yoktur. Alınan habere göre şehre 3 vagon vita yağ sevk edilmiş fakat halen ulaşmamıştır.¹⁷⁷ Öğrenildiğine göre şehre 10 ton zeytinyağı ile 100 kilo kundura kabara çivisi tahsis edilmiştir.¹⁷⁸ Şehre 75 ton zeytinyağı tahsis edilmiştir. Pek yakında şehrimize getirilerek ihtiyaç sahiplerine tevzi edilecektir.¹⁷⁹ Şehre tahsis edilen 25 ton rafineri pamuk yağı gelmiş ve tevziine başlanmıştır. Daha önce tahsis edilen 75 ton zeytinyağı İzmir’den Tariş Müessesesinden yüklenmiş ve yakında gelmiş bulunacaktır.¹⁸⁰,”

¹⁶⁶ *Elazığ Gazetesi*, 11.06.1960, Sayı:3071, s.1

¹⁶⁷ *Turan Gazetesi*, 06.01.1958, sayı: 3950, s.1

¹⁶⁸ *Turan Gazetesi*, 16.01.1958, sayı: 3959, s.1

¹⁶⁹ *Uluova Gazetesi*, 26.01.1958, sayı:1522, s.1

¹⁷⁰ *Uluova Gazetesi*, 20.02.1958, sayı:1543, s.1

¹⁷¹ *Turan Gazetesi*, 29.05.1958, sayı: 4071, s.1

¹⁷² *Turan Gazetesi*, 02.06.1958, sayı: 4074, s.1

¹⁷³ *Turan Gazetesi*, 25.06.1958, sayı: 4094, s.1

¹⁷⁴ *Turan Gazetesi*, 08.07.1958, sayı: 4102, s.1

¹⁷⁵ *Turan Gazetesi*, 12.07.1958, sayı: 4106, s.1

¹⁷⁶ *Turan Gazetesi*, 25.07.1958, sayı: 4117, s.1

¹⁷⁷ *Turan Gazetesi*, 09.08.1958, sayı: 4130, s.1

¹⁷⁸ *Turan Gazetesi*, 12.09.1958, sayı: 4159, s.1

¹⁷⁹ *Turan Gazetesi*, 12.11.1958, sayı: 4211, s.1

¹⁸⁰ *Turan Gazetesi*, 28.11.1958, sayı: 4225, s.1

“Elazığ Umumi Meclisi 1958 yılı bütçesini 1.302.945 lira olarak kabul etmiştir.¹⁸¹ Belediye muhasebesi 1958 mali bütçesinin 3.800.000 lira olmasını öngörmüştür.¹⁸² Geçen seneye göre şehirde tahakkuk eden vergi 123 bin 86 lira vergi artarak 898 bin 83 liraya yükselmiştir.¹⁸³ Mart ayı içinde gelir vergisi mükellefleri tarafından maliyeye verilen beyannamelere göre vergi miktarı geçen seneye nazaran %30 nispetinde artış kaydetmektedir. Toplam 728 olan I. ve II. Sınıf vergi mükellefleri tarafından maliyeye ödenmesi gereken meblağ 771.453 lira olduğu belirtilmiştir.¹⁸⁴”

“Şehirde inşaatı devam eden çimento fabrikasının durumu ilerlemektedir. Bina hemen hemen hazır hale gelmiştir. Fabrikada makinelerin monte işi devam etmektedir.¹⁸⁵ Şehirde bakır ile uğraşan imalatçılar ve tacirler kendi aralarında birleşerek 5 milyon lira sermaye ile bir anonim şirketi kurmuşlardır.¹⁸⁶ Belediyenin yaptırmış olduğu dükkânlar bugün kura ile dağıtılacak. Dükkânlara talipli 500’ün üstünde esnaf bulunmaktadır.¹⁸⁷ Vilayetimizde inşa edilen Numune polis karakoluna yardımında bulunan vatandaşların isimlerinin ve yardımlarının miktarının bulunduğu liste, yayımlanmıştır. Bu liste 9 günde ancak tamamlanabilmiştir.¹⁸⁸ Hüseyin Dinç ve Hamdi Başaran tarafından şehirde Kesrik Mahallesi’nde yaptırılmakta olan un, makarna ve oksijen fabrikasının hazırlıkları tamamlanmış ve evvelki gün makineler deneme faaliyetlerine başlamışlardır.¹⁸⁹ Elazığ Çimento Fabrikası’nın tüm makineleri Almanya’dan gelmiş bulunmaktadır.¹⁹⁰ Elazığ’da DP iktidarının başladığı 1950’den itibaren 7 yıl boyunca 7 ayrı büyük kurum faaliyete geçmiştir (Silah Tamir Fabrikası, İplik fabrikası, çimento fabrikası, kuduz verem hastaneleri) veya temelleri atılmıştır (Hazar Hidroelektrik Santrali, şeker fabrikası, et kombinası). Ancak 1958’de henüz bir şey yapılmaması gazete tarafından eleştirilmiştir.¹⁹¹ Dün vilayet Encümeni’nde 7 ayrı köyde bulunan

¹⁸¹ *Turan Gazetesi*, 03.01.1958, sayı: 3948, s.1

¹⁸² *Turan Gazetesi*, 13.01.1958, sayı: 3956, s.1

¹⁸³ *Uluova Gazetesi*, 03.04.1958, sayı:1579, s.1

¹⁸⁴ *Turan Gazetesi*, 28.04.1958, sayı: 4044, s.1

¹⁸⁵ *Turan Gazetesi*, 15.01.1958, sayı: 3958, s.1

¹⁸⁶ *Uluova Gazetesi*, 24.01.1958, sayı:1520, s.1

¹⁸⁷ *Uluova Gazetesi*, 22.02.1958, sayı:1545, s.1

¹⁸⁸ *Uluova Gazetesi*, 26.02.1958, sayı:1548, s.1

¹⁸⁹ *Turan Gazetesi*, 03.04.1958, sayı: 4025, s.1

¹⁹⁰ *Turan Gazetesi*, 30.04.1958, sayı: 4046, s.1

¹⁹¹ *Uluova Gazetesi*, 27.05.1958, sayı:1622, s.1

okulların ihalesi yapılmıştır. Okulların kredi bedeli 457 bin lira tutmuştur.¹⁹² Hususi teşebbüsün büyük bir muvaffakiyetle yeni un ve oksijen fabrikası dün merasimle açılmıştır. Merasime vali ve kalabalık bir halk kütlesi iştirak etmiştir.¹⁹³ İller Bankası şehrin su şebekesinin tamamlanması için belediyeye geniş salahiyet vermiştir. Bu işle ilgili lüzumlu olan boruların şehrimize gelmek üzere olduğu belirtilmiştir.¹⁹⁴ Şehirde inşa edilen çimento fabrikasının makine montesi tamamlanmıştır. Yılbaşından evvel açılmasına çalışılmaktadır.¹⁹⁵ Nafia Vekaleti Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü'nden alınan habere göre halen kapak montajı ve enjeksiyon işleri üzerinde çalışılmakta olan Elazığ-Uluova sulaması hidroelektrik tesisleri önümüzdeki günlerde ikmal edilmek sureti ile hizmete girecektir.¹⁹⁶ Şehirde elektrik şebekesi işi bitmek üzeredir. Şehrin muhtelif yerlerinde bulunan 16 trafo merkezinin yer altı irtibatları sağlanmıştır. Yakında gelecek trafolarla her semte 220 voltluk elektrik verilecektir.¹⁹⁷

Elazığ otomatik santrale kavuşmuştur. Açılış merasiminde Münakalat Vekili Şemi Ergin de bulunmuştur.¹⁹⁸

“Dün şeker fabrikasında pancar müstahsillerine ikramiye dağıtmıştır.¹⁹⁹ Evvelce serbest olması ve azami fiyatının 300 kuruş olması sebebiyle şehre geniş gelmekte olan peynir alınan kısıtlamanın kaldırılmasına rağmen şehre cüzi miktarda peynir gelmeye başlamıştır.²⁰⁰ Bu sene şehirde satılacak odun fiyatı tespit edilmiş. Buna göre 95 liraya satılacaktır.²⁰¹ Şehirde bulunan Petrol Ofisi acenteliği feshedilmiş yeni acenteliğin kime verileceği henüz kesinleşmemiştir.²⁰² Dün Belediye'de Vali Vefik Kitapçığıl'in riyasetinde şehir esnafının iştirak ettiği bir toplantı yapılmış, burada yarım kalan ortaokulun bitirilmesi için esnaftan borç talep edilmiştir. Esnaf bunu temin edeceğini belirtmiştir. Derhal 35.000 lira temin etmiş bunu 60.000'e çıkarmaya çalışacaklardır.²⁰³ Şehirde bulunan şeker fabrikası pazar gününden itibaren pancar alımına başlanmıştır. Pancar müstahsilleri

¹⁹² *Uluova Gazetesi*, 07.06.1958, sayı:1632, s.1

¹⁹³ *Turan Gazetesi*, 24.06.1958, sayı: 4093, s.1

¹⁹⁴ *Uluova Gazetesi*, 09.07.1958, sayı:1656, s.1

¹⁹⁵ *Turan Gazetesi*, 14.10.1958, sayı: 4186, s.1

¹⁹⁶ *Uluova Gazetesi*, 04.11.1958, sayı:1757, s.1

¹⁹⁷ *Turan Gazetesi*, 05.11.1958, sayı: 4205, s.1

¹⁹⁸ *Elazığ Gazetesi*, 15.03.1960, Sayı:3002, s.1

¹⁹⁹ *Turan Gazetesi*, 24.02.1958, sayı: 3992, s.1

²⁰⁰ *Turan Gazetesi*, 27.05.1958, sayı: 4069, s.1

²⁰¹ *Turan Gazetesi*, 12.07.1958, sayı: 4106, s.1

²⁰² *Uluova Gazetesi*, 29.07.1958, sayı:1672, s.1

²⁰³ *Turan Gazetesi*, 30.08.1958, sayı: 4148, s.1

pancarlarını fabrikaya sevk etmeye başlamışlardır. 35 bin ton pancarın olacağı tahmin edilmektedir.²⁰⁴ Şehirde bulunan şeker fabrikasının şeker istihali bu yıl 4300 tonu bulmuştur. Bu rakam geçtiğimiz sene 3500 tondur.²⁰⁵

1.2.3. Hayvancılık

Devrin Elazığ'ında hayvancılığın gelişmesine yönelik faaliyetler ile ilgili 7 haber mevcuttur.

“Teknik Ziraat Müdürlüğü tarafından vilayette fenni arıcılığın gelişmesi için geçen yılki gibi 6’şar günlük kurslara başlanmıştır. Bu kurslar merkezin Etminik ve Alpaut Köyleri ile Palu, Karakoçan, Maden, Baskil kazalarında bal üretimini 7- 8 misline çıkarmak hedeflenmektedir.²⁰⁶ Dünkü meclis müzakerelerinde Maliye Vekili Hasan Polatkan, hayvancılığın inkişafı için açılan krediler etrafında geniş izahatta bulundu. Elbette bu gelişmeden Elazığ da yararlanacaktır. Ayrıca aynı günkü sayıda son hafta itibariyle ihracatın yekunu 3 milyon 495 bin lira olduğu açıklanmıştır.²⁰⁷ Şehrin Bakteriyoloji Müdürü Kemal Bolat tarafından Vekaletle teklif edilip kabul edilen, hayvan hastalıkları ile ilgili seminer 5 gün devam edecek olup 20 vilayetin veteriner müdürleri ile 2 hara müdürü iştirak edecektir.²⁰⁸ Şehirde hayvan hastalıkları ile ilgili seminer devam etmektedir.²⁰⁹ Ziraat Vekaleti’nce hayvan yetiştiriciliğine önem verilmektedir. Bu meyanda şehirde de hayvan yetiştiricilerine verilen krediler artırılacak ve bu kredilerin ödenmesinde kolaylık sağlanacaktır.²¹⁰ Elazığ’da 15 gün sürecek olan halk tavukçuluk kursu başlayacaktır. Kursu Veteriner Müdürlüğü, Teknik Ziraat Müdürlüğü ve Bakteriyoloji Enstitü Müdürlüğü müştereken vereceklerdir. Kurslara 15 yaşını aşmış ilkokul mezunu en az 40 kişi alınacaktır.²¹¹ Veteriner İşleri Umum Müdürü Bakteriyolog Osman Büyükkaya şehre gelmiştir. Elazığ’la birlikte Tunceli’nin hayvancığ ve Bakteriyoloji Enstitüsü’nün daha randımanlı çalışarak bölgenin ihtiyacına cevap verecek hale getirilmesi için gerekli tetkikatı yaparak geri döneceği bildirilmiştir.²¹²”

²⁰⁴ Uluova Gazetesi, 30.09.1958, sayı:1727, s.1

²⁰⁵ Turan Gazetesi, 07.11.1958, sayı: 4207, s.1

²⁰⁶ Turan Gazetesi, 17.05.1958, sayı: 4061, s.1

²⁰⁷ Uluova Gazetesi, 21.06.1958, sayı:1644, s.1

²⁰⁸ Turan Gazetesi, 06.10.1958, sayı: 4179, s.1

²⁰⁹ Uluova Gazetesi, 08.10.1958, sayı:1734, s.1

²¹⁰ Uluova Gazetesi, 09.11.1958, sayı:1762, s.1

²¹¹ Elazığ Gazetesi, 26.01.1960, Sayı:2987, s.1

²¹² Elazığ Gazetesi, 21.04.1960, Sayı:3030, s.1

1.2.4. İmar

Dönemin Elazığ'ında imara yönelik faaliyetlerle ilgili 60 haber mevcuttur. Bunlardan 40'ı kamunun yol, köprü, okul, fabrika, hastane, devlet binaları, havaalanı... gibi umum ihtiyaçlarını gözeten imar faaliyetleriyle, 9'u ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik imar faaliyetleriyle, 11'i mesken inşaatlarıyla ilgilidir.

“Şehir Çocuk Esirgeme Kurumu Başkanı Burhan Günay yaptırılmakta olan çocuk sarayı için 20 bin lira, yetimler için 250 metre paltoluk kumaş, 60 adet battaniye, 750 metre kaput beziyle 2 adet insan tartan otomatik baskül ve ayrıca Çocuk Sarayı inşasının tamamlanması için Emlak Kredi Bankası'ndan lüzumlu krediyi sağlamıştır.²¹³ Şehrin Akıl ve Sinir Hastalıkları Hastanesi ikmal inşaatı için talip çıkmadığından dolayı yeniden ihaleye çıkarılacaktır.²¹⁴ Elazığ Hava Meydanı, Ankara Esenboğa Hava Meydanlarına yardımcı olarak çalışmaya başlayacağı için büyütülmesine ve beynelmilel hale getirilmesine karar verilmiştir. Pistte 24 saatlik mesainin tatbik edilmesine karar verilmiştir.²¹⁵ Amerika'da 40 hastanesi bulunan Harputlu Vartan Elazığ'da bir hastane inşa ettirmek için hükümete müracaatta bulunmuştur.²¹⁶ Vali Vefik Kitapçığıl'in yerinde bir kararı ile genişletilmeye başlanılan Kesrik Yolu inşaatı hızla devam etmektedir. Bu yol sayesinde havaalanından şehre giriş daha kolay ve güzel olacaktır.²¹⁷ Şehre yapılan et kombinasyonunun inşaatı hızlanmış, önümüzdeki sene faaliyete geçeceği tahmin edilmektedir.²¹⁸ Vali Vefik Kitapçığıl'in gayretleri ile geçen sene açılan Sivrice Plajı'ndan sonra bu sene Gölcük Sahillerinin daha da canlı olacağı tahmin olunmaktadır.²¹⁹ 7 yılda 872 adet kargir ve beton köprü yapılmıştır. İkmal olunan ve inşaatı devam eden bu köprüler sayesinde vilayet kaza ve köyleri arasındaki münakalenin kolaylaştığı belirtilmiştir.²²⁰ Elazığ- Diyarbakır yolu yeni güzergahı çalışmalarında ovayı düz olarak geçen yolun yapılması hızlandırıldı.²²¹ Şehirde 5 yıldır kiralık ve elverişli olmayan bir binada eğitim veren İmam-Hatip Okulu, valinin ve okul müdürünün hususi çalışmaları neticesinde Şehitlik Semtinde bulunan hazine

²¹³ *Uluova Gazetesi*, 10.01.1958, sayı:1508, s.1

²¹⁴ *Uluova Gazetesi*, 20.02.1958, sayı:1543, s.1

²¹⁵ *Turan Gazetesi*, 06.03.1958, sayı: 4001, s.1

²¹⁶ *Uluova Gazetesi*, 09.03.1958, sayı:1558, s.1

²¹⁷ *Turan Gazetesi*, 03.04.1958, sayı: 4025, s.1

²¹⁸ *Uluova Gazetesi*, 12.04.1958, sayı:1587, s.1

²¹⁹ *Turan Gazetesi*, 29.04.1958, sayı: 4045, s.1

²²⁰ *Uluova Gazetesi*, 22.06.1958, sayı:1645, s.1

²²¹ *Turan Gazetesi*, 08.07.1958, sayı: 4102, s.1

arazisine yapılacak olan kendi binasına kavuşacaktır.²²² 1958 yılının 2. yarısına girilmesine ve otomatik telefon şebekesinin hazır olmasına rağmen henüz netice alınmaması eleştirilmiştir.²²³ Kemal Turan isimli köşe yazarı yazısında şehrin caddelerinin asfaltlanmamasını eleştirmiştir.²²⁴ Şehirde yapılan çimento fabrikası ek binası ilgisizlik yüzünden Çanakkale'ye taşınacağı haberi şehirde endişeyle karşılanıp Hakkı Alper başkanlığındaki bir heyet işi düzeltmek için Ankara'ya gidecektir.²²⁵ Belediyemiz şehrin muhtelif yerlerinde 16 adet trafo binası yapmak üzere çalışmalara başlamıştır.²²⁶ Uzun zamandan beri üzerinde çalışılmakta olan devlet yolunun şehir içinden geçmesi katileşmiştir. Dünden itibaren istimlak muameleleri için hazırlıklar başlamıştır.²²⁷ Senelerden beri ihalesi yapılan ve müzmin bir hal alan Çimişgezek Köprüsü nihayet 8.Bölge tarafından 2 aya kadar bitirilecektir. Bu husus için Bölge, faaliyetini hızlandırmıştır. Kış basmadan köprünün yetişmesine çalışılmaktadır.²²⁸ Nafia Vekaleti'nden şehre vilayet dahilinde yaptırılacak köprülere ait etütlerde bulunmak üzere bir heyet gelmiştir. Bu heyetin hazırladığı rapora göre vilayet dahilinde 22 köprü yapılacaktır. Bunlar arasında Ağın'da ve Karaçor'da asma köprü yaptırılacaktır.²²⁹ Senelerdir köprüsüzlükten kıvranan Çemişgezekli vatandaşlar dün köprünün temelini kurbanlar keserek attılar. Verilen bilgiye göre köprü 3 ay sonra faaliyete girecektir.²³⁰ Şehrin ihtiyacına cevap veremeyen istasyonda yeni inşaatlar yapılmış bulunmaktadır. Bugüne kadar 3.5 milyon lira sarf edilmiş olup kalan bazı inşaatlar devam etmektedir. Bu cümleden 4 apartman inşaatı içinde 16 lojman yapılmıştır. İstasyon içinde eskiden 4 olan hat 9'a çıkarılmıştır. İstasyonda yalnız şehir suyunun olmayışı şikayete sebebiyet vermektedir.²³¹ Harput'a kazandırılan Kayabaşı'nda yapılan havuzun açılışı 2 gün sonra yapılacaktır.²³² Vali, Kemaliye-Ağın yolunu merasimle açmıştır.²³³ Şehirde büyük bir ihtiyaca cevap verecek ortaokul binası için Vali'nin büyük alakası ile 50 bin lira temin edildi. İnşası

²²² *Uluova Gazetesi*, 09.07.1958, sayı:1656, s.1

²²³ *Turan Gazetesi*, 09.07.1958, sayı: 4103, s.1

²²⁴ *Turan Gazetesi*, 10.07.1958, sayı: 4104, s.1

²²⁵ *Uluova Gazetesi*, 11.07.1958, sayı:1658, s.1

²²⁶ *Uluova Gazetesi*, 23.07.1958, sayı:1668, s.1

²²⁷ *Uluova Gazetesi*, 26.07.1958, sayı:1671, s.1

²²⁸ *Turan Gazetesi*, 30.07.1958, sayı: 4121, s.1

²²⁹ *Turan Gazetesi*, 01.08.1958, sayı: 4123, s.1

²³⁰ *Uluova Gazetesi*, 07.08.1958, sayı:1681, s.1

²³¹ *Turan Gazetesi*, 14.08.1958, sayı: 4134, s.1

²³² *Turan Gazetesi*, 14.08.1958, sayı: 4134, s.1

²³³ *Uluova Gazetesi*, 24.08.1958, sayı:1696, s.1

hızla bitecek olan ortaokul bu sene ortalarında tedrisata başlayacaktır.²³⁴ Şehrin trafik bakımından en işlek Gazi Caddesi üzerinde, elektrik şebekesi için 30 Ağustos'ta yapılan kazı işi aynı gün yarım bırakılmış ve o günden sonra kapatılmamış. Bu durumun halkı rahatsız ettiği gazeteden yayımlanan bir yazı ile bildirilmiştir.²³⁵ Alınan habere göre Vali bugün Karakoçan'da yapılacak olan ilkokulun temel atma merasiminde bulunacaktır. Müteakiben tamamlanmış bulunan Kolan Kaplıcalarını hizmete açacaktır.²³⁶ Dün Vali ve Erkânı tarafından Karakoçan Belediyesi binası merasimle hizmete açılmıştır.²³⁷ Doğu illerini tetkik gezisinde bulunan Maarif Vekili Celal Yardımcı dün şehre gelmiş, yeni yapılan ortaokulu gezmiş, Gölcük Sinemasında yaptığı konuşmada Elazığ'da bir teknik okulun yapılacağını müjdelemiştir.²³⁸ Karayolları önümüz sene Elazığ-Bingöl yol tamamen asfaltlanacaktır. Asfalt Batman'dan temin edilecektir. Şimdiden bu ol üzerindeki ikmal istasyonlarının malzemeleri hazırlanmıştır.²³⁹ Şehir Karayolları 8.Bölge Teşkilatı mevsim itibariyle kış programını yapmıştır. Halen Diyarbakır Elazığ yolu şantiyesi çalışmalarına devam etmekle beraber yakında bu şantiye tatil edilecektir. Kış için bakım evlerine gerekli kar makineleri ve malzemeler sevk edilmektedir.²⁴⁰ Birkaç günden beri şehirle Kesrik arasındaki 3 kilometrelik yolun asfaltlanması başlanmıştır. Bu iş için yoldaki parke taşları belediye tarafından çözülmeye başlanmış ve şehrin diğer sokaklarının parke işinde kullanılmaya başlamıştır. Şehrin su şebekesi ve elektrik şebekesinin ikmaline müteakip ana caddelerinin de asfaltlanması gazetenin temennisi olduğu bildirilmiştir.²⁴¹ Şehrin elektrik şebekesini alakadar eden 16 trafo binası belediye tarafından tamamlanmış olup kısa süre içinde İzmir Limanı'nda bekleyen makinelerin gelmesiyle faaliyete geçilecektir.²⁴² Şehrin her semti çamurdan kurtuluyor. Parkesi yapılmayan mahalle yolları kumla döşenecek. Belediye Reisi Mustafa İspir'in yolların bitmesi için azami gayret ettiği belirtilmiştir.²⁴³ Yapımı devam eden Çemişgezek Köprüsü 1 aya kadar tamamlanıyor. Köprü yayalara yol verebilecek duruma gelmiştir.²⁴⁴ 7 yıldır tamamlanamayan Çemişgezek yolu

²³⁴ *Uluova Gazetesi*, 01.09.1958, sayı:1703, s.1

²³⁵ *Turan Gazetesi*, 04.09.1958, sayı: 4152, s.1

²³⁶ *Turan Gazetesi*, 11.09.1958, sayı: 4158, s.1

²³⁷ *Uluova Gazetesi*, 12.09.1958, sayı:1712, s.1

²³⁸ *Uluova Gazetesi*, 27.09.1958, sayı:1725, s.1

²³⁹ *Turan Gazetesi*, 18.10.1958, sayı: 4190, s.1

²⁴⁰ *Turan Gazetesi*, 08.11.1958, sayı: 4208, s.1

²⁴¹ *Turan Gazetesi*, 14.11.1958, sayı: 4213, s.1

²⁴² *Uluova Gazetesi*, 26.11.1958, sayı:1776, s.1

²⁴³ *Uluova Gazetesi*, 27.11.1958, sayı:1777, s.1

²⁴⁴ *Turan Gazetesi*, 06.12.1958, sayı: 4232, s.1

üzerindeki Aşvan Köprüsü şehrin Karayolları 8. Bölge Müdürlüğü tarafından ele alınmış bu vesileyle yapılan çalışmalar neticesinde köprünün önümüz aybaşında tamamlanması beklenmektedir.²⁴⁵ Evvelce tesisatı ve şehir hatları yapılmış olan Elazığ otomatik telefonu hazır duruma gelmiş bulunmaktadır. Otomatik telefonun yakında hizmete açılacağı ümit edilmektedir.²⁴⁶ Aşvan Köprüsü'nün inşaatı bitmiş durumdadır. Dün de köprüden bir kamyon geçmiştir.²⁴⁷ Şehrin Keban Kazası 2 gün sonra Kaymakam Lojmanına ve ortaokula kavuşuyor.²⁴⁸ Vali İlhami Ertem'in hususi gayretleri ile şehir 3 bin kişilik kapalı spor salonuna kavuşacaktır.²⁴⁹ Akliye Hastanesi'ne 40 yataklı bir pavyon ve fizik tedavi binası ilave edildi. Sağlık Vekaleti açılış merasimi günü teller 100 bin lira gönderilmiştir.²⁵⁰ Askeri İnzibat ve Eğitim Merkezi ve Okulu bir merasimle açılmıştır.²⁵¹ Milli Birlik Ruhunun şehirdeki ilk olumlu sonucu olarak yeni bir ilkokulun temelleri atılmıştır.²⁵²

“Su İşleri Bölge Müdürlüğü tarafından Elazığ Mürü Köyü civarında yapılan artezyen kuyusunda geniş miktarda su fışkırmıştır. Bu suyun saniyede akışı 200 ila 300 litre arasındadır.²⁵³ Şebeke inşaatı için mahallelere gün aşırı su verilecektir.²⁵⁴ Son günlerde şehirdeki inşaatların büyük su sıkıntısı çektikleri ve hatta bazı inşaatların tehir edildikleri öğrenilmiştir.²⁵⁵ Su İşleri'nden öğrenildiğine göre; bu sene ovada 20'den fazla yerde yer altı suyu çıkarıldı. Ama şehir ve civarında artezyen çalışmaları müspet netice vermemektedir.²⁵⁶ Alınan habere göre Hazar Hidroelektrik Santralının tünel inşaatı tamamlanmıştır. Şehrin elektriğinin devamlı surette verecek olan bu santralden sanayi müesseseleri de istifade edeceklerdir.²⁵⁷ Bu geceden itibaren Gölcük'te yapılan Hazar Santrali şehre daimi cereyan verecektir.²⁵⁸ Geçen sene bir müddet şehre elektrik veren Hazar Santrali uzun müddetten beri tünelde yapılan tamirler dolayısıyla faaliyetini tatil etmiştir. Pek yakında

²⁴⁵ *Turan Gazetesi*, 18.12.1958, sayı: 4242, s.1

²⁴⁶ *Turan Gazetesi*, 24.12.1958, sayı: 4247, s.1

²⁴⁷ *Turan Gazetesi*, 26.12.1958, sayı: 4249, s.1

²⁴⁸ *Uluova Gazetesi*, 28.12.1958, sayı:1804, s.1

²⁴⁹ *Elazığ Gazetesi*, 01.01.1960, Sayı:2939, s.1

²⁵⁰ *Elazığ Gazetesi*, 01.03.1960, Sayı:2990, s.1

²⁵¹ *Elazığ Gazetesi*, 04.05.1960, Sayı:3041, s.1

²⁵² *Elazığ Gazetesi*, 14.09.1960, Sayı:3152, s.1

²⁵³ *Turan Gazetesi*, 10.05.1958, sayı: 4055, s.1

²⁵⁴ *Turan Gazetesi*, 28.07.1958, sayı: 4119, s.1

²⁵⁵ *Turan Gazetesi*, 31.07.1958, sayı: 4122, s.1

²⁵⁶ *Turan Gazetesi*, 06.08.1958, sayı: 4127, s.1

²⁵⁷ *Turan Gazetesi*, 26.11.1958, sayı: 4223, s.1

²⁵⁸ *Turan Gazetesi*, 31.12.1958, sayı: 4253, s.1

suyun bağlanacağı ve elektriğin yeniden verileceği haberi alınmıştır.²⁵⁹ Keban Barajı inşaat ihalesi bu senenin temmuz ayında yapılacak olup inşaatın 6-8 senede ikmal edileceği tahmin edilmektedir. Barajda 980 bin kilovat enerji istihsal edileceği ve barajın orta şarka hayat vereceği belirtilmiştir.²⁶⁰ Etibank Hazar Santralının mevcut 2 makinesine ilaveten yeni gelen 6.000 kilovatlık 2 yeni makinenin montajına başlanmış bulunmaktadır. Bu sayede Uluova köylerinin su ve aydınlanma ihtiyacı da giderilmiş bulunmaktadır.^{261,}

“Yeni kurulmuş olan İmar Bakanlığı tarafından hazırlanan kanun tasarısı yakında meclise getirilecektir. Bu tasarıda imar planları, gecekonduların yerlerine modern yerleşim yerlerinin kurulması, sıhhi köy evlerinin inşası ve bu işlerin finanse edilmesi için Emlak Kredi Bankası’nın haricinde de bankalardan faydalanılacağı belirtilmektedir.²⁶² Belediye İstasyon Caddesi üzerinde 187 daireli 12 blok apartman yaptırıyor. Bu hizmeti Elazığlı iş adamı Zülfükar İnce ve ortakları 10 milyon liraya yapacaktır.²⁶³ Emlak Kredi Bankası’nın şehrimize yaptıracığı 20 blok apartmanın arsasının belediyenin ihmali yüzünden alınamadığı haberi yapılmıştır.²⁶⁴ Emlak Kredi Bankası’nın yapacağı 20 evlik bloklu apartmanların yapılması için gerekli olan arsa belediyemizin de müşterek çalışmaları ile temin edilmiştir.²⁶⁵ Gazetede Emlak Kredi Bankası Genel Merkezi eleştirilerek, Elazığ’da yaptıracığı meskenlerden vazgeçildiği, bari kendi banka binasını yaptırmayı istendi.²⁶⁶ Senelerden beri bakımsız bırakılan belediyenin Ziraat Bankası üzerindeki binasının tamir ve tadilleri tamamlanarak belediye için hazırlanmış bulunmaktadır. Önümüzdeki pazartesiden itibaren belediye faaliyetlerine burada devam edecektir.²⁶⁷ İller Bankası tarafından şehrin imar planı yapım işine başlanmıştır.²⁶⁸ Mesken sıkıntısının önlenmesi maksadıyla İmar Bakanlığı belediyeye ve hazineye ait araziler vatandaşlara uzun vadeli düşük faizli kredilerle dağıtılacaktır. Ayrıca bakanlık inşaat malzemelerinin pahalılığı hususunda tedbirler

²⁵⁹ *Turan Gazetesi*, 22.12.1958, sayı: 4245, s.1

²⁶⁰ *Elazığ Gazetesi*, 19.05.1960, Sayı:3054, s.1

²⁶¹ *Elazığ Gazetesi*, 25.05.1960, Sayı:3059, s.1

²⁶² *Turan Gazetesi*, 24.01.1958, sayı: 3966, s.2

²⁶³ *Uluova Gazetesi*, 12.02.1958, sayı:1536, s.1

²⁶⁴ *Uluova Gazetesi*, 06.04.1958, sayı:1582, s.1

²⁶⁵ *Uluova Gazetesi*, 30.04.1958, sayı:1600, s.1

²⁶⁶ *Uluova Gazetesi*, 13.05.1958, sayı:1610, s.1

²⁶⁷ *Turan Gazetesi*, 16.05.1958, sayı: 4060, s.1

²⁶⁸ *Turan Gazetesi*, 11.07.1958, sayı: 4105, s.1

düşünmektedir.²⁶⁹ Tunceli’de Elazığ Orman Başmüdürlüğünce Ziraat Müdürlüğü ve memurları için bir site kurulacaktır. Bu sitede daire binası, garaj, ambar ve memurlar için lojman bulunacaktır.²⁷⁰ Elazığ Motorlu Taşıt İşçileri Kooperatifi’ne 16 ev iççin açılmış 264.131 liralık krediye ek olarak 26.716 lira inşaat kredileri açılmıştır.²⁷¹ İmar ve İskan Bakanlığı tarafından hazırlanan “Mesken Kanunu” tasarısının yürürlüğe girmesi bakanlık ilk partide 10 bin meskenlik program tatbikine derhal başlayacak. Bu program dahilinde mesken sıkıntısının 10 yıl içinde önlenmesi planlanmaktadır.²⁷²

2. Siyasal Hayat

İhtilal Öncesi Hükümet, İhtilal Sonrası Hükümet, Yerel İdare, Sair Partiler olmak üzere 4 ara başlıktan oluşmaktadır.

2.1. İhtilal Öncesi Hükümet

Dönemin İhtilal öncesi hükümetinin icraatıyla ilgili 11 haber mevcuttur. Bunlardan 4’ü dönem hükümetinin askerlerin sosyal haklarını iyileştirmesi yönünde çalışmalarıyla, 4’ü dönem hükümetinin bakanlarının şehri ziyaretleri ve yaşananlarla, 3’ü de hükümetin vilayeti de ilgilendiren icraatıyla ilgilidir.

“Milli Savunma Bakanı Ethem Menderes’in başkanlığında toplanan Yüksek Askeri Şura aldıkları kararla subaylara 1 yıl kıdem hakkı vermiştir.²⁷³ Milli Müdafaa Vekaleti yaptığı çalışma ile subayların Doğu hizmeti görevini 3 yıldan 2 yıla indirildiği belirtilmiştir. Subayların lojman ihtiyaçlarının karşılanması için girişilen faaliyetlere hız verileceği ve bu amaçla yapılan evlerin kredi faiz hadlerinin de indirileceği bildirilmiştir.²⁷⁴ Subay ve astsubaylara vazifelerinin icabına göre fazla elbise verilmesi hakkındaki kanun tasarısı komisyonlarda kabul edilerek Meclis Genel Kurulu’na sevk edilmiştir.²⁷⁵ Milli Savunma Bakanı Ethem Menderes Etimesgut’taki zırhlı Eğitim Merkezi’ni ziyaret etmiştir. Buradaki subaylarla tanışan ve tesislerdeki çalışmaları tetkik eden Bakan, Trafik Kontrol Merkezi’ni de hizmete açmıştır.²⁷⁶”

²⁶⁹ *Turan Gazetesi*, 24.11.1958, sayı: 4220, s.2

²⁷⁰ *Turan Gazetesi*, 25.11.1958, sayı: 4222, s.1

²⁷¹ *Uluova Gazetesi*, 24.12.1958, sayı:1800, s.1

²⁷² *Elazığ Gazetesi*, 14.10.1960, Sayı:3179, s.1

²⁷³ *Elazığ Gazetesi*, 13.03.1960, Sayı:3001, s.1

²⁷⁴ *Elazığ Gazetesi*, 23.03.1960, Sayı:3009, s.1

²⁷⁵ *Elazığ Gazetesi*, 07.05.1960, Sayı:3044, s.2

²⁷⁶ *Elazığ Gazetesi*, 18.05.1960, Sayı:3053, s.1

“Doğu Anadolu’da tetkik ziyaretine çıkan Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekili Dr. Lütfü Kırdar dün maiyeti ile şehre gelmişlerdir.²⁷⁷ Dahiliye Vekili Dr. Namık Gedik dün şehirde coşkun bir tezahüratla karşılanmıştır.²⁷⁸ Dahiliye Vekili dün şehre geldi kapalı salon toplantısında yaptığı konuşmada hükümetin icraatlarını anlatmıştır. Bakan Namık Gedik bugün Tunceli’ye gidecektir.²⁷⁹ Dahiliye Vekili Namık Gedik, Samet Ağaoğlu ve Emin Kalafat şehre gelmişler, Şeker Fabrikası’nda istirahat etmişlerdir. Gelmeleri münasebetiyle Belediye meclis toplantısı iptal edildiğinden kendileri DP İl İdare Kurulu üyeleri ile görüşmüşlerdir.²⁸⁰”

“Son günlerde yaşanan mesken buhranından dolayı hükümet kiralının keyfi olarak artırılmasını engellemek maksadıyla kira artışları kanunla nizamla bağlanacaktır. Uymayanlar cezalandırılacaktır.²⁸¹ Olağanüstü haller için kabul edilen Milli Korunma Kanunu bu kanunun yerine ikame edilecek olan iktisadi tedbirler kanunu ile yürürlükten kaldırılacaktır.²⁸² Milletvekili, Vilayet Umum Meclisi, Belediye Meclisi, Mahalle İhtiyar Meclisi ve Köy Muhtar ve İhtiyar Heyeti seçimleri için tanzim edilmiş bulunan seçmen kütüklerinin yoklaması 23 Nisan’da başlayacağı mayıs sonunda sona ereceği bildirilmiş. Seçmen vatandaşlara yoklama dışı kalmamaları için yoklama sırasında evlerinde bulunmaları istenmiştir.²⁸³”

2.2. İhtilal Sonrası Hükümet

İhtilal sonrası hükümetin icraatlarıyla ilgili 59 haber mevcuttur. Bunlardan 12’si ihtilalden hemen sonraki hükümet icraatlarıyla, 6’sı yeni hükümetin halka anlatılmasıyla ve hükümet dışı kişilerin hükümet için çalışmalarıyla, 23’ü DP iktidarı ve mensuplarıyla ilgili o günlere ait, görevden alma, davalar açma, geçmişe ait çalışmalarla, aşağılayıcı tabirlerle mevcut durumlarını tasvir etme... gibi uygulamalarla, 15’ü ihtilalden 2 ay sonrası hükümetin icraatlarıyla, 3’ü de inkılap sonrası Elazığ’da yaşananlarla ilgilidir.

“27 Mayıs Askeri Darbesi gazeteden; “Şerefli Türk Ordusu’nun Kurduğu Milli Komite Birliği, Hükümeti ele aldı” sürmanşeti ile duyurmuştur. Haberde Orgeneral Cemal Gürsel’in Komite Birlik

²⁷⁷ *Uluova Gazetesi*, 25.08.1958, sayı:1697, s.1

²⁷⁸ *Uluova Gazetesi*, 05.10.1958, sayı:1732, s.1

²⁷⁹ *Turan Gazetesi*, 06.10.1958, sayı: 4179, s.1

²⁸⁰ *Elazığ Gazetesi*, 05.02.1960, Sayı:2969, s.1

²⁸¹ *Turan Gazetesi*, 16.09.1958, sayı: 4162, s.2

²⁸² *Elazığ Gazetesi*, 13.03.1960, Sayı:3001, s.1

²⁸³ *Elazığ Gazetesi*, 26.04.1960, Sayı:3034, s.2

Başkanlığı'nı aldığı belirtilmiştir. Ayrıca anayasada tadilat yapılacağı, kapatılan gazetelerin serbest bırakılacağı, tevkif bulunan subayların, gazetecilerin ve talebelerin tahliye edildiği ve durumdan CENTO ve NATO'nun haberdar edildiği de bildirilmiştir.²⁸⁴ MBK' nin 27 numaralı tebliğinde; “Demokratik bir nizamın kurulabilmesi için kabinenin tarafsız kimselerden teşkil edildiği” bildirilmiştir. Aynı sayıda Türk Silahlı Kuvvetleri'ni ABD, İngiltere ve Fransa'nın olumlu karşıladığı bildirilmiştir.²⁸⁵ Gazetenin bugünkü sayısında yeni hükümetin kurulduğu vekimlerden teşekkül ettiği bildirilmiştir. Aynı sayıda Harp Okulu'nda gözaltında tutulan Sabık Dahiliye Vekili Dr. Namık Gedik'in camdan atlamak suretiyle intihar ettiği belirtilmiştir.²⁸⁶ 3.Ordu Kumandanı Orgeneral Ragıp Gümüşpala'nın 3.Ordu Bölgesindeki birliklere ve halka sunduğu basın 1 numaralı tebliğde, “bazı müfrit partici ve bedbaht vatandaşların şahsi ihtiraslarına kapılarak münferit ve kışkırtıcı konuşmalarda bulundukları tespit edildiği gereken tedbirlerin alındığı, bu gibi bozguncu hareketlere katıyen müsamaha edilmeyeceği ve en şiddetli şekilde cezalandırılacağı” belirtilmiştir.²⁸⁷ Çalışma, Ziraat ve Nafia Vekillerinin Bayram Gazetesi'ne verdikleri birer demeçte; “Sendika hürriyetinin en geniş ölçüde tesis ve grev hakkının tanınması mevzuundaki tüm hazırlıkları ikmal etme kararında oldukları” bildirilmiştir.²⁸⁸ Milli Birlik Komitesi 38 kişilik üyelerini açıklamıştır.²⁸⁹ Milli Birlik Partisi'nin kurulmayacağı ve bu ismin parti adı olmayacağı belirtilmiştir.²⁹⁰ Milli Birlik Komitesi iç tüzüğünü hazırlıyor. 38 üyenin vazife taksimi de yapılmıştır.²⁹¹ MBK Hükümeti basın suçlularını, milli korunma kanunu suçlularını, antidemokratik kanunlardan doğan suçluları, silah bulundurmaktan kaynaklanan suçluları kapsayan bir af tasarısı hazırlamaktadır.²⁹² Yeni anayasaya dair bazı esaslar belirlenmiş buna göre; meclis 350 milletvekilinden oluşacaktır, Ayan Meclisi 150 üyeden teşekkül edecek, anayasanın kabul ettiği umdelere aykırı kanunlar çıkarılırsa Anayasa Mahkemesi bakacaktır, Devlet Reisi tek dereceli olarak Meclis dışından seçilecek, kabineye meclis dışından üye alınabilecektir.²⁹³ Ceza

²⁸⁴ Elazığ Gazetesi, 28.05.1960, Sayı:3062, s.1

²⁸⁵ Elazığ Gazetesi, 29.05.1960, Sayı:3063, s.1

²⁸⁶ Elazığ Gazetesi, 31.05.1960, Sayı:3064, s.1

²⁸⁷ Elazığ Gazetesi, 01.06.1960, Sayı:3065, s.1

²⁸⁸ Elazığ Gazetesi, 10.06.1960, Sayı:3070, s.1

²⁸⁹ Elazığ Gazetesi, 16.06.1960, Sayı:3075, s.1

²⁹⁰ Elazığ Gazetesi, 19.06.1960, Sayı:3078, s.1

²⁹¹ Elazığ Gazetesi, 28.06.1960, Sayı:3085, s.1

²⁹² Elazığ Gazetesi, 29.06.1960, Sayı:3086, s.1

²⁹³ Elazığ Gazetesi, 08.07.1960, Sayı:3094, s.1

Kanunu’nda bazı değişiklikler yapılacaktır. Cebren ırza geçme ve orman yakma suçları için ölüm cezası konacaktır.²⁹⁴ İnkılap Hükümeti programını Devlet Bakanı Emin Artus vasıtasıyla açıklamıştır.²⁹⁵,”

“Ord. Prof. Sıddık Sami Onar basın toplantısında kendisinin başında bulunduğu İlmi Heyet’in anayasa tasarısını 1 ay içinde tamamlayacağı bildirilmiştir.²⁹⁶ 27 Mayıs İnkılabını yaymak için yurdun çeşitli yerlerinde olduğu gibi Elazığ’da da öğretmenler ve gençlik kolları köyleri dolaşarak faaliyete geçmişlerdir.²⁹⁷ Anadolu’yu gezen MBK üyeleri 2 gün önce şehri ziyaret etmişler ve sabıkların sapıklıklarını! anlatmışlardır.²⁹⁸ MBK üyesi Muzaffer Özdağ, İstanbul’da spor ve sergi sarayında 3000’e yakın öğretmene yaptığı konuşmada öğretmenlerin hayat seviyelerinin yükseltileceğini belirtmiştir. 27 Mayıs İnkılabı’nın sebebini de; devlet hazinesinin soyulmasını engellemek ve bir iç harbe mani olmak şeklinde izah etmiştir.²⁹⁹ Kurucu Meclis’in kurulması ile ilgili karar MBK tarafından alınmış ve ODTÜ Rektörü Prof. Turhan Feyzioğlu görevlendirilmiştir.³⁰⁰ MBK Üyesi Başbakan Eski Müsteşarı Kurmay Albay Alpaslan Türkeş, Atatürk Prensipleri ve 27 Mayıs İnkılabı konusunda verdiği konferansta İnkılap Mahkemelerinin icap ederse faaliyete geçirilebileceğini belirtmiştir.³⁰¹”

“İngiliz Hariciye Vekaleti’ne ait bir sözcü sabık Menderes Hükümeti’nin Londra Radyosu’nun Türkiye’ye dair neşriyatını durdurmasını talep etmiş olduğunu açıklamıştır. Sözcü İngiltere Hükümeti’nin buna verdiği cevapta hükümetin neşriyata müdahale edemeyeceğini bildirmiştir. Aynı sayıda Kore’de bulunan Türk Birliği’nin “Türk halkının özgürlüğe kavuşmasına” çok sevinildiği belirtilmiştir. Tugay baştan başa bayraklarla donatılmış, Mehmetçiklerin milli oyunlar oynadığı ve marşlar söylenmiştir.³⁰² Sabık İktidarın tutuklularının Yüce Divan’da yargılanacağı ve ilk tahkikat için bir komisyon kurulacağı belirtilmiştir.³⁰³ Milli İnkılap Hareketi’nden önce gerçekleşen öğrenci nümayişlerinde kanunsuz emirler vermekten nezaret altında bulunan generallerden sabık Genel Kurmay

²⁹⁴ *Elazığ Gazetesi*, 12.07.1960, Sayı:3097, s.1

²⁹⁵ *Elazığ Gazetesi*, 13.07.1960, Sayı:3098, s.1

²⁹⁶ *Elazığ Gazetesi*, 02.06.1960, Sayı:3066, s.1

²⁹⁷ *Elazığ Gazetesi*, 17.07.1960, Sayı:3102, s.1

²⁹⁸ *Elazığ Gazetesi*, 27.09.1960, Sayı:3163, s.1

²⁹⁹ *Elazığ Gazetesi*, 12.10.1960, Sayı:3177, s.2

³⁰⁰ *Elazığ Gazetesi*, 03.11.1960, Sayı:3196, s.1

³⁰¹ *Elazığ Gazetesi*, 09.11.1960, Sayı:3201, s.1

³⁰² *Elazığ Gazetesi*, 29.05.1960, Sayı:3063, s.2

³⁰³ *Elazığ Gazetesi*, 03.06.1960, Sayı:3067, s.1

Başkanı Rüştü Erdelhun, Suat Kuyaş, Namık Ergüç, Tekin Arıburnu, Salih Coşkun ile bazı küçük rütbeli subaylar emekliye sevk edilmişlerdir.³⁰⁴ Sabıkları yargılayacak Yüksek Adalet Divanı'nın muhakeme usulüne ait geçici kanun edilmiş buna göre sabıklar mevkufen yargılanacaktır.³⁰⁵ Yassıada'da tutuklu bulunan 460 partizandan yalnızca %5'inin sağlam olduğu tespit edilmiştir. Buna göre; %40'ı şeker hastası, %20'si sinir bozukluğu, %51'i veremli, %10'u çeşitli hastalıklardan muzdariptir. Bunlardan Celal Bayar şeker ve kalp hastası, Adnan Menderes ise sinir bozukluğuna sahiptir.³⁰⁶ İçişleri Bakanlığı tarafından sabık valilerden 23'ü emekliye sevk edilmiştir.³⁰⁷ Celal Bayar MBK'nın ittifakla aldığı kararla, vatana ihanet suçlamasıyla Yüksek Adalet Divanı'nda yargılanacaktır.³⁰⁸ Düşük iktidar mensuplarının Yassıada'da çamaşır yıkadıkları ve en kıymetli eşyalarının iç çamaşırları olduğu belirtilmiştir.³⁰⁹ Yassıada'da çok muhtemel olarak ekimin ilk haftasında başlayacak olan düşüklerle ilgili muhakeme aynı anda İngilizce, Almanca ve Fransızca olmak üzere üç dile çevrileceği bildirilmiştir.³¹⁰ Düşük iktidar devrine ait yeni vesikalara göre Amerika Yardım Heyeti Başkanlığı 1958'de Milli Savunma Bakanlığı nezdinde bizi 3 defa protesto etmiştir.³¹¹ Düşüklerin Yassıada'daki duruşmalarına 10 Ekim 1960'da başlaması kararlaştırılmıştır.³¹² Başta Celal Bayar ve Adnan Menderes olmak üzere sabıklardan 23'ünün idamı diğerleri hakkında 5 ila 15 yıl arasında hapis cezası istendi.³¹³ Mahkeme kararı ile DP kapatılmıştır. Bir partili tarafından açılan dava evvelki gün karara bağlanmıştır.³¹⁴ DP kurucularından Fuat Köprülü ile Başbakan Yardımcısı ve Devlet Bakanı Fahrettin Kerim Gökay, 6-7 Eylül Olayları ile ilgili tahkikatı için Yassıada'ya gönderilmiştir.³¹⁵ Bayar ve Menderes suçu birbirine attığı haberin ayrıntısında, Sabık Cumhurbaşkanının; anayasaya aykırılık varsa bunun hesabını hükümetin vermesi gerektiğini ifade ettiği belirtilirken,

³⁰⁴ *Elazığ Gazetesi*, 11.06.1960, Sayı:3071, s.2

³⁰⁵ *Elazığ Gazetesi*, 22.06.1960, Sayı:3080, s.2

³⁰⁶ *Elazığ Gazetesi*, 25.06.1960, Sayı:3083, s.1

³⁰⁷ *Elazığ Gazetesi*, 30.06.1960, Sayı:3087, s.1

³⁰⁸ *Elazığ Gazetesi*, 15.07.1960, Sayı:3100, s.1

³⁰⁹ *Elazığ Gazetesi*, 19.07.1960, Sayı:3103, s.1

³¹⁰ *Elazığ Gazetesi*, 28.08.1960, Sayı:3138, s.1

³¹¹ *Elazığ Gazetesi*, 10.09.1960, Sayı:3149, s.1

³¹² *Elazığ Gazetesi*, 13.09.1960, Sayı:3151, s.1

³¹³ *Elazığ Gazetesi*, 28.09.1960, Sayı:3164, s.1

³¹⁴ *Elazığ Gazetesi*, 01.10.1960, Sayı:3167, s.1

³¹⁵ *Elazığ Gazetesi*, 06.10.1960, Sayı:3171, s.1

Menderes'e göre kabinenin değişmesini Bayar'ın istemediği belirtilmiştir.³¹⁶ Tarihi duruşmaya dün başlanmıştır. Sabık Başbakan; kumandan, subay ve erlere nazik muamelelerinden dolayı teşekkür etti.³¹⁷ Dün Yassıda'da düşük Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ın ve Ziraat Vekili Nedim Ökmen'in Köpek Davası görülmüştür. Bu davada Bayar kendisine hediye edilen köpeği 20 bin liraya Atatürk Orman Çiftliği'ne satın almasını emretmiştir. Bayar, köpeğin satılmasında bir kuruş dahi cebine girmedeği bu para ile İstiklal Mücadelesi'nde büyük hizmetleri olan bir köye çeşme yaptırdığını belirtmiştir.³¹⁸ Yapılan soruşturma neticesinde Topkapı Hadiselerini Menderes'in emir verdiğinin anlaşıldığı belirtilmiştir. Ancak kim tarafından yapılan sorgulama ve kimlerden öğrenilen bilgiye göre olduğu bildirilmemiştir.³¹⁹ Sabık Maliye Bakanı Hasan Polatkan dün Yassıda'da Vindeks Şirketinden nüfusuna 12.5 milyon lira menfaat sağlamakla yargılanmıştır.³²⁰ Düşük Başvekil Adnan Menderes, Ayhan Aydan'dan olan gayrimeşru çocuğunu öldürmeğe ve Dr. Atabey'i azmettirmekten ve Dr. Atabey de çocuğu öldürmekten sanık bulundukları Bebek Davası duruşmasında delil kifayetsizliği neticesi beraat etmişlerdir.³²¹ Düşük Cumhurbaşkanı Celal Bayar aleyhinde THY tarafından 2 milyon liralık bir alacak davası açılmıştır. Davanın konusu 1957 seçimlerinde Bayar tarafından kiralanan uçakların paralarının ödenmemesinden kaynaklanmaktadır.³²² Adnan Menderes ile Samet Ağaoğlu hakkında 21 milyonluk bir suüstimaldan dava açılmıştır.³²³ Celal Bayar Yassıda'da bel kayışı ile dün intihara teşebbüs etmiştir.³²⁴

"İhtilal sonrası Amerika'ya hava savunma eğitimi amaçlı giden subay ve astsubaylar 4 hususi Amerikan nakliye uçağı ile Ankara'ya dönmüşlerdir.³²⁵ MBK tarafından II.Cumhuriyet'in de 29 Ekim'de kurulacağı belirtilmiştir. Bu yüzden seçimlerin kesin tarihi olarak 23 Ekim belirtilmiştir.³²⁶ Silahlı Kuvvetlerin gençleştirilmesi amacıyla emekliye

³¹⁶ *Elazığ Gazetesi*, 09.10.1960, Sayı:3174, s.1

³¹⁷ *Elazığ Gazetesi*, 15.10.1960, Sayı:3180, s.1

³¹⁸ *Elazığ Gazetesi*, 16.10.1960, Sayı:3181, s.1

³¹⁹ *Elazığ Gazetesi*, 04.11.1960, Sayı:3197, s.1

³²⁰ *Elazığ Gazetesi*, 05.11.1960, Sayı:3198, s.1

³²¹ *Elazığ Gazetesi*, 24.11.1960, Sayı:3213, s.1

³²² *Elazığ Gazetesi*, 29.11.1960, Sayı:3217, s.1

³²³ *Elazığ Gazetesi*, 07.12.1960, Sayı:3224, s.1

³²⁴ *Elazığ Gazetesi*, 27.09.1960, Sayı:3163, s.2

³²⁵ *Elazığ Gazetesi*, 06.08.1960, Sayı:3119, s.1

³²⁶ *Elazığ Gazetesi*, 30.08.1960, Sayı:3139, s.1

ayrılan subayların sivil hayatta iş sahibi olabilmeleri için hazırlanan kanun tasarısı MBK'ye sevk edilmiştir.³²⁷

Devlet ve Hükümet Başkanı Cemal Gürsel, CKM Partisi lideri Osman Bölükbaşı'yı evinde ziyarette bulunmuştur. Gürsel, bu ziyaret için geç bile kalınmış bir ziyaret olarak değerlendirmiştir.³²⁸ MBK Üyesi Kurmay Yüzbaşı Muzaffer Özdağ yedek subaylık statüsünde esaslı bir değişiklik yaparak Yüksek Tahsil şartı getiren tasarımı Komiteye sunmuştur.³²⁹ Celal Bayar'ın iddianamesi MBK tarafından hazırlanmıştır. İddianamenin sanıklara tebliğinden 5 gün sonra muhakemeleri başlayacaktır.³³⁰ Dahiliye Vekaleti'nin aldığı kararla yurdumuz bölgelere ayrılmıştır. Elazığ da Güneydoğu Anadolu'nun bölge merkezi olmuştur.³³¹ 27 Mayıs İnkılabı'nı temsil etmek üzere 25 lira kıymetinde gümüş paralar bastırılması hususunda kanun teklifi Maliye Bakanlığı tarafından MBK'ye sevk edilmiştir.³³² Milli Birlik Komitesi Üyesi Yüzbaşı İrfan Solmazer'in yaptığı açıklamaya göre; Yüksek tahsil talebesine yönelik olarak bir teşkilatın kurulacağını, bu sayede öğrenciler bu teşkilata borçlanarak burs, giyecek, yiyecek, yurt ve kitap ihtiyaçlarını temin edeceklerini belirtmiştir.³³³ Gürsel, yapılacak olan seçimlerde Devlet Reisliği adaylığını koyacağını, ayrıca kazanırsa tarafsız bir yönetim sergileyeceğini belirtmiştir. Cumhurbaşkanı ilk 7 yıl için halk tarafından seçileceği haber edilmiştir.³³⁴ Cemal Gürsel'in açıklamasına göre, 5 yıla kadar olan suçların affı için kanun çıkarılacak ama bu affın sabıkları kapsamayacağı belirtilmiştir.³³⁵ Otomobil saltanatına son verilecek tasarı MBK'ne sunuldu. Buna göre makam otomobillerine aile, çocuk bindirilmeyecektir.³³⁶ Türk Standartları Enstitüsü'nün kurulması için tasarı MBK'ye sunulmuş ve kanunlaşmış bulunmaktadır.³³⁷ Bayındırlık Bakanı Prof. Mukbil Gökdoğan'ın yaptığı basın toplantısında, doğunun kalkınması için bütçeden 2.5 milyar liranın ayrıldığı bildirilmiştir.³³⁸ Maliye bakanı

³²⁷ *Elazığ Gazetesi*, 30.08.1960, Sayı:3139, s.1

³²⁸ *Elazığ Gazetesi*, 02.09.1960, Sayı:3142, s.1

³²⁹ *Elazığ Gazetesi*, 04.09.1960, Sayı:3144, s.1

³³⁰ *Elazığ Gazetesi*, 15.09.1960, Sayı:3153, s.1

³³¹ *Elazığ Gazetesi*, 05.10.1960, Sayı:3170, s.1

³³² *Elazığ Gazetesi*, 11.10.1960, Sayı:3176, s.1

³³³ *Elazığ Gazetesi*, 18.10.1960, Sayı:3182, s.1

³³⁴ *Elazığ Gazetesi*, 19.10.1960, Sayı:3183, s.1

³³⁵ *Elazığ Gazetesi*, 20.10.1960, Sayı:3184, s.1

³³⁶ *Elazığ Gazetesi*, 11.11.1960, Sayı:3203, s.1

³³⁷ *Elazığ Gazetesi*, 25.11.1960, Sayı:3214, s.1

³³⁸ *Elazığ Gazetesi*, 16.12.1960, Sayı:3232, s.1

Ekrem Alican siyasi hayatta serbestliğini muhafaza edebilmek maksadıyla istifasını açıklamıştır.³³⁹

“Ordu ve inkılap Hareketi aleyhine propaganda yapan 4 kişi yakalanmıştır.³⁴⁰ Cumhuriyetin 37.yılı şehirde dün büyük tezahüratla kutlanmıştır.³⁴¹ Elazığ avukatlarından Fikret Memişoğlu’nun açıklamasına göre; İlim Heyetlerinin verdikleri rapora göre Atatürk Üniversitesi’nin Erzurum’a oy endişesiyle kurulduğu belirtilmiştir. Bunun tashihi için Milli Birlik Komitesi’ne başvurulmuştur.³⁴²”

2.3. Yerel İdare

Dönemin Elazığ’ında yerel idare ile ilgili 49 haber mevcuttur. Bunlardan 4’ü valilikle, 12’si belediye faaliyetleriyle, 33’ü vilayet dahilindeki DP teşkilatlarının faaliyetleriyle ilgilidir.

“Vilayetten yapılan tebliğde, Umumi Hıfzısıhha Kanunu’nun 167. Maddesine göre 12 yaşından aşağı çocukların sinemalara getirilmesi memnudur.³⁴³ Vali Erzurum’a beraberce gittikleri İmar Vekili Medeni Berk’e vilayet ve şehrin ihtiyaçlarını duyurmuş ve bazı hususlarda müspet neticeler almıştır.³⁴⁴ Kazalarımızın yol, su ve okul ihtiyaçları ile yakinen alakadar olan vali, bugün Ağın’a gitmiştir.³⁴⁵ Kütahya- Gediz Kaymakamlığından Elazığ’a atanan askeri Vali Abdullah İğneciler şehre gelmiştir.³⁴⁶”

“Elazığ Umumi Meclisi 1958 yılı bütçesini 1.302.945 lira olarak kabul etmiştir.³⁴⁷ Belediyenin lüzum gördüğü ihtiyaç sahiplerini müsavi surette dağıtmak için hazırladığı karnelerin basımı bitmiş ay başında muhtarlar vasıtasıyla dağıtılacağı öğrenilmiştir.³⁴⁸ Bir zamanlar memurların maaşlarını veremeyen belediyenin bu seneki bütçesi, yeni çalışmaları ve gelirlerinin artırılması ile 2 milyon lirayı geçiyor.³⁴⁹ Belediyenin büyük meydana yaptırdığı toptan perakende sebze meyve halindeki dükkanların inşaatı

³³⁹ *Elazığ Gazetesi*, 29.12.1960, Sayı:3243, s.1

³⁴⁰ *Elazığ Gazetesi*, 15.07.1960, Sayı:3100, s.1

³⁴¹ *Elazığ Gazetesi*, 30.10.1960, Sayı:3193, s.1

³⁴² *Elazığ Gazetesi*, 03.12.1960, Sayı:3221, s.1

³⁴³ *Turan Gazetesi*, 04.01.1958, sayı: 3949, s.1

³⁴⁴ *Turan Gazetesi*, 22.03.1958, sayı: 4015, s.1

³⁴⁵ *Uluova Gazetesi*, 11.04.1958, sayı:1586, s.1

³⁴⁶ *Elazığ Gazetesi*, 17.06.1960, Sayı:3076, s.1

³⁴⁷ *Turan Gazetesi*, 03.01.1958, sayı: 3948, s.1

³⁴⁸ *Uluova Gazetesi*, 26.01.1958, sayı:1522, s.1

³⁴⁹ *Uluova Gazetesi*, 05.02.1958, sayı:1530, s.1

devam etmektedir. Dükkanlar için yapılan müracaatların fazlalığından dolayı kura çekilmesine karar verilmiştir.³⁵⁰ Belediyenin Antep'e ihale ettiği 2 adet otobüs tamamen hazırlanmış bulunmaktadır. Belediye 3 kişilik bir heyeti Antep'e göndermiştir.³⁵¹ Şehirde PTT'nin çok eskimiş ve muhabere imkanı kalmamış telefon tellerini kaldırarak yerine evvelce otomatik telefon için çekilmiş şebekeden istifade edilecektir.³⁵² Belediye otobüsleri programsız çalışmalarına rağmen ilk gün 450 liralık hasılat yapmışlardır. Vatandaş otobüslerin programlı çalışmalarını istemektedir.³⁵³ Öğrenildiğine göre Belediye Reisi bizzat bu işle alakadar olmuş banka ile birlikte arsa için çalışmaya başlamışlardır.³⁵⁴ Evvelki gün Emlak Kredi Bankası'nın yapacağı evler için arsa bulunmadığı haberi verilmişti. Belediyemiz bir haftaya kadar yeni basına taşınıyor. Eski bina iş hanı ve pasaj olacaktır. Ayrıca hükümet belediyemizin amme hizmetinde yararlanması için 22 bin lira değerinde jip tahsis etmiştir.³⁵⁵ Harput Belediye Reisi Mahmut Koçdemir tarafından yapılan açıklamada, Harput Belediyesi'ne tevziden verilen Elazığ Harput arasında, Harput'a bağlı köylerin yollarında yaz kış çalışacak olan ve Harput Nahiyesi hududunun haricine çıkmayacağı belirtilmiştir.³⁵⁶ Belediye elektrik şebekesi için abonelerinden para topluyor. Bu sayede trafo merkezinin bu yıl bitirilmesi temin edilecektir.³⁵⁷ Senelerden beri birer çöplük manzarası arz eden şehir içerisindeki dereler üzerinde belediye tarafından geniş yollar yapılmaya başlanmıştır.³⁵⁸

"Alınan habere göre DP İl Başkanı Av. Rasim Küçükkelin Başkanlığındaki il idare heyeti bütün kazalarımızı dolaşmıştır. Pek yakında şehirden Ankara'ya bir heyetin gideceği öğrenilmiştir.³⁵⁹ Şehir DP il divanı başkanlığına Burhan Güray getirildi.³⁶⁰ Uzunköprü Kazasına bağlı Elmalı ve Karapınar Köylerinde 160 kişi DP'ye geçmesiyle başlayan DP'ye geçiş Kavacık Köyünde de muhtelif partilerden istifa eden 30 kişi ile devam

³⁵⁰ *Turan Gazetesi*, 19.02.1958, sayı: 3988, s.1

³⁵¹ *Turan Gazetesi*, 22.03.1958, sayı: 4015, s.1

³⁵² *Turan Gazetesi*, 25.03.1958, sayı: 4017, s.1

³⁵³ *Turan Gazetesi*, 01.04.1958, sayı: 4023, s.1

³⁵⁴ *Uluova Gazetesi*, 11.04.1958, sayı:1586, s.1

³⁵⁵ *Uluova Gazetesi*, 06.05.1958, sayı:1604, s.1

³⁵⁶ *Uluova Gazetesi*, 18.09.1958, sayı:1717, s.1

³⁵⁷ *Turan Gazetesi*, 24.09.1958, sayı: 4169, s.1

³⁵⁸ *Turan Gazetesi*, 02.12.1958, sayı: 4228, s.1

³⁵⁹ *Uluova Gazetesi*, 25.01.1958, sayı:1521, s.1

³⁶⁰ *Uluova Gazetesi*, 09.02.1958, sayı:1534, s.1

etmiştir.³⁶¹ Şehire bağlanan Kesirik Köyünün muhtar seçimini DP büyük bir ekseriyetle kazandı.³⁶² Dün Kesrik Mahallesi'nde yapılan muhtar seçiminde DP büyük çoğunlukla seçimi kazanmıştır. Seçime iştirak nispeti %50'yi buluştur.³⁶³ 1957 seçimlerinde Elazığ'da yapılan seçimin DP tarafından kaybedilmesine sebep olan seçim kütükleri Şehrin DP İl Başkanlığı tarafından ele alınarak kütük komisyonları kurulmuştur.³⁶⁴ Guleman Şark Kromları İşletmesi'nde Demokrat Parti mensuplarına muazzam ilgi gösterilmiştir.³⁶⁵ Belediye seçimlerinin yaklaşması ile nadim olan muhalif partililer Demokrat Parti'ye geçmektedirler. Baskil ve Palu kazalarında DP'ye iltihaklar mevcuttur.³⁶⁶ Ankara'da bulunan Elazığ DP İl Başkanı Av. Rasim Küçükeli'yi Başvekil Adnan Menderes hususi olarak kabul etmiştir.³⁶⁷ Ankara'dan dönen DP İl Başkanı Rasim Küçükeli basın toplantısı yaparak, Başvekilin Elazığlılara selam ve muhabbetini iletmesinin ardından, Başvekilin Eylül'de şehri ziyarete geleceğini bildirmiştir.³⁶⁸ Elazığ DP kongreleri başlamıştır. DP idarecileri köylerde ocak ve bucak kongreleri büyük bir titizlikle takip etmektedirler. Aynı sayıda DP Süsrü Köyü Ocak Kongresinin yapıldığı ve aynı köyde CHP İdare Heyeti'nin toptan istifa edip DP'ye kaydolduğu bildirilmiştir.³⁶⁹ Dün DP müfettişi ve Elazığ DP İdarecileri Maden ve Guleman'da büyük tezahüratla karşılanmıştır. Halkla hasbıhalde bulunmuşlardır. Bugün de Keban Kazasına gideceklerdir. Aynı sayıda Palu'da büyük çapta DP'ye iltihakların başladığı, bu iltihaklar içinde CHP'den gelenlerin de mevcut olduğu belirtilmiştir.³⁷⁰ Şehrin 7 ayrı kazasında DP Kongrelerinin büyük olgunluk içerisinde ve her devreden daha fazla alakayla devam ettiği, belirtilmiştir. Aynı sayıda Maden DP İl Teşkilatının 2 ocak kurarak faaliyete geçeceği belirtilmiştir.³⁷¹ Keban Kazasında bulunan muhalefet mensuplarının tamamen istifa ettikleri ve DP'ye geçtikleri belirtilmiştir. Aynı sayıda Yeni Mahalle ve İcadiye Mahallesi DP ocak kongrelerinin yapıldığı belirtilmiştir.³⁷² İzzet Paşa Mahallesi DP Ocak Kongresi yüzlerce mahallelinin iştirakiyle yapıldığı

³⁶¹ *Uluova Gazetesi*, 13.02.1958, sayı:1537, s.1

³⁶² *Uluova Gazetesi*, 30.03.1958, sayı:1576, s.1

³⁶³ *Turan Gazetesi*, 31.03.1958, sayı: 4022, s.1

³⁶⁴ *Uluova Gazetesi*, 08.04.1958, sayı:1583, s.1

³⁶⁵ *Uluova Gazetesi*, 27.04.1958, sayı:1597, s.1

³⁶⁶ *Uluova Gazetesi*, 04.05.1958, sayı:1603, s.1

³⁶⁷ *Uluova Gazetesi*, 26.06.1958, sayı:1648, s.3

³⁶⁸ *Uluova Gazetesi*, 24.07.1958, sayı:1669, s.1

³⁶⁹ *Uluova Gazetesi*, 03.09.1958, sayı:1704, s.1

³⁷⁰ *Uluova Gazetesi*, 05.09.1958, sayı:1706, s.1

³⁷¹ *Uluova Gazetesi*, 05.09.1958, sayı:1706, s.1

³⁷² *Uluova Gazetesi*, 06.09.1958, sayı:1707, s.1

belirtilmiştir. Aynı sayıda CHP İl Kongresininse sönük geçtiği yeterli delege katılımını sağlayamadıkları belirtilmiştir.³⁷³ Kesirik Mahallesi DP Ocak Kongresinin büyük bir olgunlukla yapıldığı, Hulven Köyü Hürriyet Partisi Ocak Başkanı'nın istifa ederek DP'ye geçtiği belirtilmiştir.³⁷⁴ Harput Nahiyesinde DP Ocak Kongreleri hızla devam etmektedir.³⁷⁵ Dün Kültür Mahallesi DP Ocak Kongresi yüzlerce mahallelinin iştiraki ile yapılmıştır.³⁷⁶ Nail Bey ve Akpınar Mahalleleri DP Ocak Kongreleri hararetli olarak gerçekleşmiştir.³⁷⁷ Sarayatık Mahallesi Demokrat Parti Ocak Kongresi kalabalık mahalle topluluğu karşısında yapılmıştır.³⁷⁸ Çarşı Mahallesi DP Ocak Kongresi yapılmıştır.³⁷⁹ DP Aksaray Mahallesi Ocak Kongresi yapılmıştır. Kongre münazaralı ve çekişmeli olmuştur.³⁸⁰ Harput Nahiyesi'nin DP Ocak Kongresi yüzlerce delegenin iştiraki ile dün gerçekleşmiş, Harputlu vatandaşlar DP'ye bağlılıklarını bildirmişlerdir.³⁸¹ Şehrin Maden Kazası'na bağlı Guleman'da ve İçme Nahiyesi'nde DP bucak kongreleri yapıldı.³⁸² Şehrinde DP Bucak Kongreleri başladı. Baskil, Poyraz, Hankendi, Mıllaköyü bucak kongreleri büyük ekseriyetle yapıldı.³⁸³ Ertesi gün yapılacak 2 Nolu DP İlçe Başkanlığı'nın yapacağı Merkez Bucak Kongresi delegelere gazetede yapılan ilanla duyurulmuştur.³⁸⁴ Dün Ağın ve Ovacık DP İlçe Kongresi yüzlerce Ağınlı ve Ovacıklı vatandaşın katılımıyla gerçekleşmiştir.³⁸⁵ Dün Sivrice DP İlçe Kongresi kalabalık bir parti topluluğu eşliğinde gerçekleşmiştir.³⁸⁶ Maden İlçe DP Kongresi yarın yapılacaktır.³⁸⁷ DP 2. İlçe Kongresi dün yapılmıştır. Bu kongrede İlçe İdare Heyeti seçilmiştir. 1. İlçe Kongresi yarın yapılacaktır.³⁸⁸ DP 1. İlçe Kongresi dün yapılmıştır. Bu kongrede İlçe İdare Heyeti seçilmiştir.³⁸⁹ Şehrin 1 nolu

³⁷³ *Uluova Gazetesi*, 07.09.1958, sayı:1708, s.1

³⁷⁴ *Uluova Gazetesi*, 09.09.1958, sayı:1709, s.1

³⁷⁵ *Uluova Gazetesi*, 10.09.1958, sayı:1710, s.1

³⁷⁶ *Uluova Gazetesi*, 13.09.1958, sayı:1713, s.1

³⁷⁷ *Uluova Gazetesi*, 14.09.1958, sayı:1714, s.1

³⁷⁸ *Uluova Gazetesi*, 16.09.1958, sayı:1715, s.1

³⁷⁹ *Uluova Gazetesi*, 18.09.1958, sayı:1717, s.1

³⁸⁰ *Uluova Gazetesi*, 19.09.1958, sayı:1718, s.1

³⁸¹ *Uluova Gazetesi*, 04.10.1958, sayı:1731, s.1

³⁸² *Uluova Gazetesi*, 12.10.1958, sayı:1738, s.1

³⁸³ *Uluova Gazetesi*, 26.10.1958, sayı:1750, s.1

³⁸⁴ *Uluova Gazetesi*, 07.11.1958, sayı:1760, s.2

³⁸⁵ *Uluova Gazetesi*, 29.11.1958, sayı:1779, s.1

³⁸⁶ *Uluova Gazetesi*, 30.11.1958, sayı:1780, s.1

³⁸⁷ *Uluova Gazetesi*, 06.12.1958, sayı:1785, s.1

³⁸⁸ *Turan Gazetesi*, 11.12.1958, sayı: 4236, s.1

³⁸⁹ *Turan Gazetesi*, 13.12.1958, sayı: 4238, s.1

ilçe kongresi gerçekleşmiştir.³⁹⁰ Bugün şehrimizde DP Gençlik Kolu kurulmuştur.^{391,}

2.4. Sair Partiler

Dönemin sair partileriyle ilgili 18 haber mevcuttur. Bunlardan 14'ü CHP'yle, 2'si Hürriyet Partisi'yle, 1'i CMKP lideri Osman Bölükbaşı'yla, 1'i sair partilerin geneliyle ilgilidir.

“İnanılır kaynaklardan öğrenildiğine göre, vilayetimizin Hür Parti kurucusu ve il Başkanı Av. Celal Sayın partiden ve vazifesinden istifa etmiştir.³⁹² CHP Van Mebusu Ferit Melen, Bütçe Encümeninde yaptığı konuşmada Elazığ'da 1 Milyarlık Keban Barajı yapacağımıza bütün köprüleri yaparız diyerek barajın yapımına CHP'nin karşı olduğunu belirtmiştir.³⁹³ Şehirdeki Ziraat Mücadele Enstitüsü'nün Diyarbakır'a kaldırılmasından dolayı gazete daha önce mitinglerde avaz avaz bağırarak şehrin 6 mebusunun nerede olduklarını sormaktadır. Burada bahsedilen CHP mebuslarıdır. Çünkü yapılan açıklamada 1950'den beri Elazığ için DP mebuslarının yeterince çalışmaları belirtilmiştir.³⁹⁴ Şehrimize bağlı olan Zenteriş Köyü'nden 70 kişi CHP'den istifa edip DP'ye geçmişlerdir.³⁹⁵ 7 CHP mebusu tarafından hazırlanan ücretli yıllık izin kanunu teklifi meclis başkanlığına verilmiştir. Buna göre işçiler hizmet sürelerine göre 15 günle 30 gün arasında ücretli tatil yapabileceklerdir.³⁹⁶ Randevusu kabul edilmeyen CHP Elazığ Mebusu Celal Dora'nın Meclis'te Elazığ Vali'si hakkında sözlü soru önergesi vermesi gazete tarafından eleştirilmiştir. Eleştiride, dün Harput'u yıktıran zihniyetin yerine bugün bu tarihi beldeyi ihya etmek isteyenlere Elazığlıların minnettar olduğu belirtilmiştir. Aynı yerde Celal Dora'ya kendisinin Elazığ için ne yaptığı sorulmaktadır.³⁹⁷ Karakoçan'da 6 CHP Ocak Başkanı partilerinden istifa ederek Demokrat Parti'ye geçmişlerdir.³⁹⁸ CHP İl Kongresi dün saat 10'dan itibaren Tüccarlar Kulübünde yapılmış ve kongreye civar vilayet CHP milletvekilleri ile Ankara'dan Ahmet Barutçu, Türkan Feyzioğlu ve Suphi Baykam iştirak

³⁹⁰ *Uluova Gazetesi*, 15.12.1958, sayı:1792, s.1

³⁹¹ *Uluova Gazetesi*, 21.12.1958, sayı:1798, s.1

³⁹² *Uluova Gazetesi*, 03.01.1958, sayı:1502, s.1

³⁹³ *Uluova Gazetesi*, 25.01.1958, sayı:1521, s.1

³⁹⁴ *Uluova Gazetesi*, 07.02.1958, sayı:1532, s.1

³⁹⁵ *Uluova Gazetesi*, 13.06.1958, sayı:1637, s.1

³⁹⁶ *Turan Gazetesi*, 02.07.1958, sayı: 4097, s.1

³⁹⁷ *Uluova Gazetesi*, 03.07.1958, sayı:1651, s.1

³⁹⁸ *Uluova Gazetesi*, 12.07.1958, sayı:1659, s.1

etmişlerdir.³⁹⁹ Evvelki pazar günü yapılan CHP İl Kongresinde il idareye seçilmiş olan Gazeteci Şeref Laçın CHP İl İdare'den istifa etmiştir.⁴⁰⁰ Alınan habere göre Elazığ CHP'lileri 1957 seçimlerinde DP'nin 8 bin reyini alarak kendilerine çok faydası dokunan Hürriyet Partisi'nin silinmemesi için bu partiyi madden de desteklemek isteklemektedirler.⁴⁰¹ Palu'nun Kalepınar Mahallesi'nde 15 CHP'li istifa edip DP'ye geçmişleridir.⁴⁰² Şehirde 12 kişi mensubu bulunduğu CHP'den istifa ederek DP'ye geçmiştir.⁴⁰³ Karakoçan CHP İlçe İdare Kurulu Üyesi Senayi Ortaç CHP'den istifa edip DP'ye kaıldığını açıklamıştır. Yine aynı sayıda şehir merkezinde bulunan 3 kişi gazetede yayımladığı ilanla CHP'den DP'ye geçtiklerini belirtmişlerdir.⁴⁰⁴ DP tarafından 1954'te çıkarılan bir kanunla CHP'nin el konan malları mahkeme kararıyla iade edilecektir.⁴⁰⁵

“Hürriyet Partisi'nin Elazığ'da örgütlenmesinde ve büyümesinde büyük emeği olan Bedri Çarsancaklı partisinden istifa etmiştir.⁴⁰⁶ 1945'te Palu'da Hürriyet Partisi'ni kuran 2.Başkan partisinden istifa edip DP'ye geçmiştir.⁴⁰⁷”

“CKMP (Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi) lideri Osman Bölükbaşı Kurucu Meclis için CHP ile hak ve kontenjanı istemiştir.⁴⁰⁸”

“Mürü Köyü'nde muhalefet partilerinden mühim çapta istifalar yaşanıp akabinde DP'ye kayıtlar gerçekleşmiştir.⁴⁰⁹”

3.Sonuç

İkisi 1958'e, biri 1960'a ait olmak üzere toplam üç farklı yerel gazetenin incelenmesi neticesinde gerek ihtilal öncesi gerek ihtilal sonrası dönemlerdeki Harput'ta sosyal ve ekonomik hayatta yaşanan sıkıntıların benzer yapıda olduğu gözlemlenmiştir. Hiçbir boşanma ve hırsızlık gibi nahoş olaya rastlanmaması dikkat çekicidir. Dönemin Elazığ'ında eğitime de

³⁹⁹ *Turan Gazetesi*, 08.09.1958, sayı: 4155, s.1

⁴⁰⁰ *Turan Gazetesi*, 15.09.1958, sayı: 4161, s.1

⁴⁰¹ *Uluova Gazetesi*, 08.10.1958, sayı:1734, s.1

⁴⁰² *Uluova Gazetesi*, 05.11.1958, sayı:1758, s.1

⁴⁰³ *Uluova Gazetesi*, 06.11.1958, sayı:1759, s.1

⁴⁰⁴ *Uluova Gazetesi*, 23.11.1958, sayı:1774, s.1

⁴⁰⁵ *Elazığ Gazetesi*, 19.10.1960, Sayı:3183, s.1

⁴⁰⁶ *Uluova Gazetesi*, 29.05.1958, sayı:1625, s.1

⁴⁰⁷ *Uluova Gazetesi*, 27.12.1958, sayı:1803, s.1

⁴⁰⁸ *Elazığ Gazetesi*, 29.11.1960, Sayı:3217, s.1

⁴⁰⁹ *Uluova Gazetesi*, 28.12.1958, sayı:1804, s.1

yeterince önem verildiği anlaşılmaktadır. Vilayette yaşanan sosyal dayanışma çalışmaları da dikkate değer ölçüde yoğunudur. İhtilal öncesinde vilayet dahilinde NATO ekiplerinin halkla kaynaşmaya yönelik faaliyetleriyle ilgili haberler de dikkati çeken bir başka husustur. İhtilal sonrası kurulan hükümetin kendi haklılıklarını anlatabilmek için halka yönelmesi haberlerine de rastlanmıştır.

Dönemin ekonomik faaliyetlerine bakıldığında ekonomik yatırımların, hayvancılığın, ziraatın gelişmesine yönelik faaliyetlerin, imara yönelik icraatların kahir ekseriyeti Adnan Menderes iktidarı sırasında yapıldığı gözlemlenmiştir. Yaşanan ekonomik sorunların neredeyse tamamı hem ihtilal öncesinde hem ihtilal sonrasında müşahade edilmiştir.

İhtilal öncesi iktidarın askerlerin sosyal haklarının iyileştirilmesi hususunda yaptıkları siyasi alandaki ilginç haberlerdendir. Aynı dönem DP hükümetinin doğrudan Elazığ'la irtibatları ihtilal sonrasında gözlemlenememiştir.

İhtilal sonrası hükümet kendilerini halka anlatabilmek için çok gayret sarf etmişlerdir. Bu yolda gerek doğrudan kendilerinin gerekse medyanın ve hükümet dışı kişilerin ve kuruluşların çalışmalarından yararlandıkları izlenmiştir. Başta ABD olmak üzere Batı'nın kendilerini tanıdıklarını halka açıklamışlardır. Devirdikleri iktidarı ve mensuplarını kötülemek için her önemli çaba içine girmişlerdir. Halka kendilerini şirin gösterecek icraatlarda bulunmuşlardır. Hayatın her aşamasında askeri darbeyi gerçekleştirenlerin etkileri açık şekilde kendini göstermektedir.

Yerel DP teşkilatıyla ilgili haberlerin de hemen hepsi DP'ye olan katılımlarla ilgilidir. DP harici sair partilerle ilgili haberlerin ekseriyeti CHP ile ilgili olup 2'si Hürriyet Partisi'yle 1'i de CKMP ile ilgilidir.

Bu veriler ışığında darbesiz, tam demokratik, özgür bir Türkiye için var güçle gayretin gerekliliği bir kere daha anlaşılmaktadır.

Kaynakça

Elazığ Gazetesi, 01.01.1960- 31.12.1960 arası sayılar.

Turan Gazetesi, 01.01.1958- 31.12.1958 arası sayılar.

Uluova Gazetesi, 01.01.1958- 31.12.1958 arası sayılar.